

พิธีเปิด อนุสรณ์สถาน วีรชนประชาธิปไตย

ณ สี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนินกลาง 14 ตุลาคม 2544

วีรชน ๑๔ ตุลาฯ

ถึงนี้เดรีภาพ

พิธีเปิด

พิธีเปิด

อนุสรณ์สถาน

วันปูนปั้นประทุมวันที่ ๑๖/๐๘/๒๕๖๗

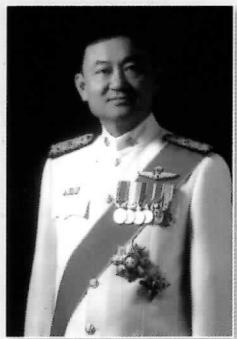

ผู้กล้าหาญเพื่อชาติคือวายเจนาบริสุทธิ์ เป็น^๑
ตัวอย่างอันเลิศแก่ผู้ที่อยู่ข้างหลัง   ผู้ที่อยู่ข้างหลังจะ^๒
ต้องถือเป็นหน้าที่ที่รักษาเจนาบริสุทธิ์ให้ดีๆ จึงมั่นคง
อยู่ตลอดไป.

พระบรมราชโองการให้ไว
วันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๗

สันติภาพ

ตน สังคมได้มีสันติ
อาศัยพลังการทุ่มเท
ของทุกคนในชาติ
บางครั้งจำเป็นจะต้อง^{แต่ก็มีความคุ้มค่า}
ไทยทุกคน ทุกคน
สันติภาพสืบไป

อนุสรณ์สถานวีรชนประชาริปไตย 14 ตุลา เป็นสัญลักษณ์แห่งความกล้าหาญ ความเสียสละและ
การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่การปกครองในระบบทอบประชาริปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและการ
แสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง ผนจังหวังเป็นอย่างยิ่งว่าอนุสรณ์สถานแห่งนี้ จะเป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งที่
ทำให้คนไทยตระหนักรถึงสิทธิ เศรีภาพ และหน้าที่ ความรับผิดชอบ ที่ทุกคนพึงมีต่อสังคม บ้านเมือง และ
การปกครองระบบทอบประชาริปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระปรมາṇของชาติ รวมทั้งร่วมมือร่วมใจ
กันสืบทดสอบเจตนา湿润ของวีรชนประชาริปไตยให้ก่องามยั่งยืนบนผืนแผ่นดินไทยตลอดไป

อุดมการณ์
วีรชน 14 ตุลาคม
รับการสืบสานเจตนา
ในโอกาส
ผนจกไไวอาลัยแด่รัชกาล
และกล้าหาญ” ขอ
ด้วยอุดมการณ์แห่ง^{สำเร็จ}
อำนวยพรให้วีรชน
สร้างสรรค์ประชาริป
สังคมไทยให้สุขสงบ

สาร

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
เนื่องในโอกาสเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาริปไตย
พุทธศักราช 2544

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
(ทักษิณ ชินวัตร)
นายกรัฐมนตรี

สาร ประชานรัฐสภา

สันติภาพและเสรีภาพ เป็นสิ่งที่มวลมนุษยชาติมีความไฟฝัน แสวงหา และต้องการให้มีอยู่ในสังคม ตน สังคมได้มีสันติภาพและเสรีภาพ สังคมนั้นย่อมเปี่ยมสุขสมบูรณ์ การสร้างสันติภาพและเสรีภาพนั้นต้อง อาศัยพลังการทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา ความสามารถ ความกล้าหาญ และการเสียสละ ของทุกคนในชาติ จึงจะสามารถทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น มีสันติภาพและเสรีภาพ แม้ บางครั้งจำเป็นจะต้องอุทิศชีวิตและสละเลือดเนื้อของตนเพื่อแลกกับสันติภาพ เสรีภาพ และภารดราภก์ตาม แทกมีความคุ้มค่าต่อการได้มาซึ่งความร่มเย็นเป็นสุขของแผ่นดิน เพราะแผ่นดินไทยเป็นของประชาชนคนไทยทุกคน ทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจรังสรรค์ปั้นแต่งให้แผ่นดินไทยเป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองและมี สันติภาพสืบไป

อนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย 14 ตุลา ถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวของ ประชานผู้รักชาติ ทุกท่านได้เสียสละร่างกาย เลือดเนื้อ และชีวิตเพื่อบูชาอุทิศให้ระบบประชาธิปไตยจะ ได้มีเสียรภาพและสถิตมั่นคงอยู่ในแผ่นดินไทยตลอดไป

อุดมการณ์ ความเด็ดเดี่ยว ความกล้าหาญ และการกล้าต่อสู้เพื่อชาติและประชาธิปไตยของเหล่า วีรชน 14 ตุลาคม นั้น ยังก้องอยู่ในดวงใจของประชาชนและเป็นที่กล่าวสรรเสริญยกย่องเรื่อยมา และจัดได้ รับการสืบสานเจตนาرمณ์ให้เข้มแข็งและเข้มข้นสืบไป

ในโอกาสเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย ระหว่างวันที่ 6-14 ตุลาคม 2544 นี้ ผนงขออวยพรและวีรชนผู้กล้าที่จากไปและขอสนับสนุนการจัดงาน “งานรวมพลังแก้วกฤตด้วยจิตใจเสียสละ และกล้าหาญ” ของคณะกรรมการจัดงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตยในครั้งนี้ ด้วยอุดมการณ์แห่งประชาธิปไตยที่เต็มเปี่ยมในหัวใจเพื่อสืบทอดเจตนาرمณ์ของวีรชนผู้กล้าสืบไป และขอ อำนาจพรให้วีรชนประชาธิปไตย คณะกรรมการจัดงานฯ และประชาชนผู้รักชาติทุกคนจงร่วมกัน สร้างสรรค์ประชาธิปไตย ให้ระบบประชาธิปไตยรุ่งเรืองนี้เป็นที่ชื่นชมของโลกและประเทศไทยในทุกท่าทางเพื่อรังสรรค์ สังคมไทยให้สุขสงบสันติสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

สาร

ของ พลตรี มนูญกฤต รุปชาร ประธานวุฒิสภา

ประวัติศาสตร์การเมืองไทยย่อมต้องจารึกไว้ด้วยวีรกรรมการต่อสู้อย่างเด็ดเดี่ยวของวีรชนที่กล้าหาญเสียสละเลือดเนื้อ แม้กระทั้งชีวิต เพื่อชาร์จไว้ชีชี ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และอำนาจอธิปไตย จันเป็นของปวงชนชาวไทย ให้ปรากฏไว้ในแผ่นดิน

อนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย จึงเป็นสิ่งเตือนใจให้อนุชนรุ่นหลังได้ตระหนักในแบบอย่างของความเสียสละ กล้าหาญ และความร่วมมือร่วมใจที่จะพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้เจริญก้าวหน้ามั่นคง

พลตรี *มนูญกฤต รุปชาร*

(มนูญกฤต รุปชาร)
ประธานวุฒิสภา

ประวัติศา

ก้าวหน้ายุติธรรม
กันอย่างไม่ขาดส
ก้าวหน้าขึ้นตามล

วันที่ 14

และประชาน ไ
แล้ว 28 ปี ผลผล

ธรรมชา

ในสังคม การต่อ
เยาชนไทย ที่จะ
วันนี้อนุ

สายตาของทุกท่า

สาร

ฯ พณฯ สุธรรม แสงประทุม รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

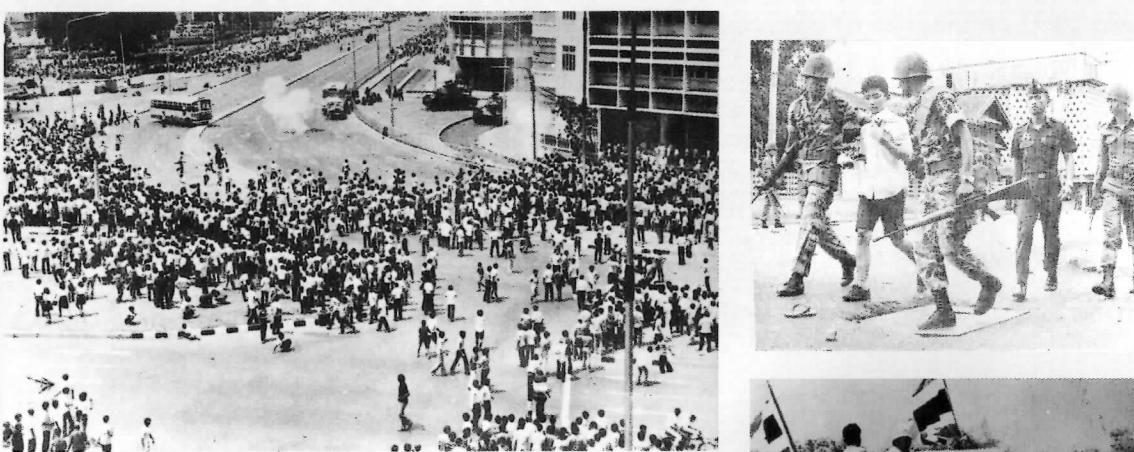
ประวัติศาสตร์การเมืองไทย คือ ประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ เพื่อความถูกต้องด้ึงมา เพื่อความก้าวหน้ายุติธรรมในสังคม เป็นภารกิจที่ได้รับการสืบทอดต่อเนื่องระหว่างคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ที่บูรณาธิการ กันอย่างไม่ขาดสาย การต่อสู้อันต่อเนื่องยาวนานได้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้สังคมไทยพัฒนา ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

วันที่ 14 ตุลาคม 2516 คือ เทศกาลนี้ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่เยาวชน นักศึกษา และประชาชน ได้ร่วมแรงร่วมใจกันอย่างเห็นيψน ต่อสู้กับผู้ใช้อำนาจเผด็จการ บัดนี้ กาลเวลาผ่านไป แล้ว 28 ปี ผลผลิตแห่งการต่อสู้ครั้งนั้น ทำให้การปกครองระบบประชาธิปไตยหยั่งรากลึกและเติบโตใหญ่ขึ้น ธรรมชาติที่สำคัญอันหนึ่งของเยาวชน คือ การไฟหัวเสรีภาพ ความเสมอภาค และความเป็นธรรม ในสังคม การต่อสู้เมื่อเที่ยวกัน 14 ตุลา ดังกล่าว สะท้อนถึงจิตใจแห่งความไม่ผิดน ความบริสุทธิ์ของเยาวชนไทย ที่จะเห็นสังคมมีความเท่าเทียมกันโดยเฉพาะในเรื่องสิทธิเสรีภาพทางด้านการเมือง

วันนี้อนุสรณ์สถานที่รำลึกถึงวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ได้รับการก่อสร้างขึ้นจนสำเร็จ และปรากฏแก่ สายตาของทุกท่านแล้ว นับว่าเป็นบทบันทึกอันส่ง่ำงมหัศจรรย์ในใจของคนรักประชาธิปไตยตลอดไป

(นายสุธรรม แสงประทุม)

รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

การก่อ
เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม
สถานที่ ชั้นจั่คค์
ดังนี้

1. วันที่ 14 ตุลาคม
นิสิตนักศึกษา
จิตใจลุกมา เวลา
พยายามรุกราน
บ้านปล่ายม้า
พระราชทานเพลิง

2517 มีผู้บาดเจ็บ
ผู้เสียชีวิต
ผู้พิการ
หัวใจสูบ塞
ผู้ลับ
รวม

* ได้รวมการณ์

ลำดับเหตุการณ์

การก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

โคม อารียา

การก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2544 28 ปีหลังจากเหตุการณ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ในโอกาสพิธิสมโภชสูญบุรีรัตน์ 14 ตุลา และการเฉลิมฉลองอนุสรณ์ สถาน ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 14 ตุลาคม 2544 จึงขอทบทวนและลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ไว้โดยสังเขป ดังนี้

1. วันที่ 14 ตุลาคม 2516 : เหตุการณ์ประวัติศาสตร์

นิสิตนักศึกษาประจำขั้นที่ได้ชุมนุมประท้วงมหาลัยวันแล้วได้มาร่วมตัวกันหน้าบริเวณสวนจิตราลดา เวลาประมาณ 5.00 น. หลังจากพังผู้แทนพระองค์อ่านพระบรมราชโองการแล้ว ก็เริ่มถลายการชุมนุม แต่เกิดการปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนในตอนรุ่งอรุณ และเหตุการณ์ได้บานปลายมีการใช้กำลังทหารและตำรวจนเข้าปราบปรามจนมีผู้บาดเจ็บล้มตาย จากหนังสือพิพิธภัณฑสถานเพลิงศพวิรชนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บในเหตุการณ์ 14 ตุลา เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2517 มีผู้บาดเจ็บล้มตายดังนี้

ผู้เสียชีวิต	71	คน *
ผู้พิการและผู้ทุพพลภาพ	56	คน
ผู้มีจิตพันธุ์เสื่อม	27	คน
ผู้สูญหาย	4	คน
รวม	158	คน

* ได้รวมการแจ้งข้อเพิ่ม เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2517 จำนวน 2 ราย

2. วันที่ 11 ธันวาคม 2517 : รับหลักการสร้างอนุสาวรีย์

คณะกรรมการ สมยานายสัญญา ธรรมศักดิ์ มีมติเห็นชอบในหลักการให้มีการสร้างอนุสาวรีย์สำหรับผู้ที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14-16 ตุลาคม 2516 และมอบให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ประสานงาน

คำสุดดีและไว้อาลัย

ของ พลฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์
นายกรัฐมนตรี

ในโอกาสที่เราทั้งหลายมาประชุมกัน เพื่อร่วมในพิธีพระราชทานเพลิงศพผู้เสียชีวิตเนื่องในเหตุการณ์ 14 ถึง 16 ตุลาคม 2516 นี้ เป็นการสมควรที่เราจะได้ตั้งจิตน้อมระลึกพิจารณาคุณประโยชน์อันผู้ล่วงลับไปทั้งหลายนั้น ได้บำเพ็ญแล้วเพื่อชาติบ้านเมือง ด้วยความเสียสละอันยิ่ง ทั้งนี้นอกจากเพื่อแสดงถึงความอ่อนเพิงสรรเสริญและเจริญดำรงแล้ว ย่อมก่อให้เกิดคติธรรมสำหรับเราทั้งหลายผู้ยังมีชีวิตอยู่ เพื่อที่จะนำไปพิจารณาจารุ่มสมัครสอนสามัคคีสร้างสรรค์ความสงบ ความวัฒนาการให้เกิดขึ้นในชาติสืบไป

ชีวิตเป็นที่รักและห่วงเหนของมนุษย์และสัตว์ทุกชีวิตรูปนาม การมีชีวิตอยู่นั้นนอกจากหมายความในเรื่องการที่มีโอกาสสัมผัสชีวิตในส่วนต่างๆ แล้ว ยังหมายความถึงการมีความสัมพันธ์สนิทสนมกับพ่อแม่ พี่น้อง สามี ภรรยา และญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย ความดายย่อมทำลายเสียสิ่งใดก็ตามและความสัมพันธ์ทั้งหลายเหล่านี้ต้องดูแล ความดายจึงเป็นทุกข์ใหญ่ อันมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายประถมจะหลีกหนีและก็ใช้ความสัมพันธ์ทั้งหลายกับโลกนี้ไว้โดยเหตุที่ชีวิตเป็นที่รักยิ่งนี้เอง การที่บุคคลยอมสละชีวิตของตนเพื่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม จึงเป็นคุณธรรมอันควรแก่การค่าระ เพราะเป็นการเสียสละอันสูงสุดที่บุคคลจะกระทำได้ โดยเฉพาะเมื่อการเสียสละนี้เป็นไปเพื่อชาติบ้านเมือง

เมื่อเราทั้งหลายทราบระลึกถึงเหตุการณ์อันได้ผ่านมาแล้วครบรอบปีพอดี เรา�่อมทราบนักถึงความปราถนากันรุนแรงของประชาชนชาวไทย ในอันที่จะให้ชาติบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพการปกครองอันดีและถูกต้อง แต่คนที่เสียสละนี้และชีวิตไปนั้นได้เป็นตัวแทนของคนทั้งชาติในการต่อสู้เรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งวิถีชีวิตของปวงชนตามระบบประชาธิปไตย ท่านได้ยืนหยัดเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม เพื่อปวงชน

แด่ราชนไทยทั้งชาติกมิได้สูญเสียท่านไปโดยเปล่าประโยชน์ เพาะความด้วยของท่านนั้นได้ให้ชีวิตใหม่แก่ประเทศไทย ซึ่งเราทั้งหลายจะได้พิทักษ์รักษาไว้ตลอดกาลนาน การเสียสละของท่านและของทุกคนที่ร่วมกับท่านนั้นเป็นเกียรติประวัติของชาติไทย และทำให้เราทุกคนภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย สำหรับพ่อแม่ พี่น้อง ญาติสนิท มิตรสหาย ของท่านนั้น แม้จะเดรั่งค่าเสียใจในภารจากไปของท่านแต่ก็ภาคภูมิใจที่ท่านสันติพอย่างมีเกียรติ

ขอให้การที่เราได้ร่วมกันระลึกถึงท่านนี้ ได้ให้พลังแก่เราที่จะร่วมกันต่อสู้อุปสรรคต่างๆ ของชาติบ้านเมือง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ขอให้เราเข้มแข็งพอที่จะสละสิทธิและประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสำนึกรักในหน้าที่ความรับผิดชอบของชาติและคน ขอให้เรามีสามัคคี ชรรรานสามารถขับขัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล และความเข้าอกเข้าใจกัน และขอให้เรามีจิตใจ กว้างขวาง สามารถรักเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลายได้อย่างแท้จริง

เจตนารามณ์ของท่านผู้จากไปทุกคนนั้นกล่าวได้ว่า ผู้ห่วงจะได้มีชีวิตอยู่ในบ้านเมืองอันมี การปกครองที่เที่ยงธรรม มีกติกา และสุจริต ปวงชนมีสิทธิเสรีภาพโดยทั่วหน้าและอย่างเสมอภาค ซึ่งนับว่าเป็นเจตนารามณ์อันบริสุทธิ์ มิได้ประณาน้อหงอิงส่งเสริมลักษณะความเชื่อแบบหนึ่งแบบใด โดยเฉพาะ เราทั้งหลายจึงควรตระหนักและสืบทอดเจตนารามณ์อันมีค่าและเป็นประโยชน์ใหญ่ อย่างแท้จริงนี้ต่อไป

ในขณะเมื่อเปลาเพลิงพระราชทานชำรสรีระอันยังคงเหลือของท่านผู้จากไป ให้แตก ทำลายเป็น ดิน น้ำ ลม ไฟ อันบริสุทธิ์ดังเดิมนั้น ขอให้เราชาวไทยทั้งหลายดังปณิธานว่า เราจะ ร่วมใจกันดำรงคงไว้ ซึ่งวิธีชีวิตประโยชน์ใหญ่ของปวงชน ชาวไทยพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์สุข ส่วนตน เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม สืบท่อไปชั่นรันดร

ขอเดชะฝ่าลະอองคุลีพระบาทปักเกล้าปักกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นายกรัฐมนตรี ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอ่านประกาศคำสุดดี และไว้อาลัยแก่ผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์วันมหาวิปโยค ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน เพลิงศพ ในวันนี้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

(ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวคำสุดดีและไว้อาลัยนี้เฉพาะพระพักตร์พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และต่อหน้าท่าน ในงานพิธีพระราชทาน เพลิงศพผู้เสียชีวิตเนื่องจากเหตุการณ์วันที่ 14-15 ตุลาคม 2516 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2517 เวลา 16.00 น. ณ ทุ่งพระเมรุ)

3. วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2518 : มอบหมายทบทวน
มหาวิทยาลัย

รัฐมนตรีว่าการทบทวนมหาวิทยาลัย ปลัดทบทวนฯ ผู้แทนสำนักงบประมาณ และผู้แทน ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) ประชุมและเห็นควรให้ใช้สถานที่บริเวณสี่แยกคอกวัวเป็นสถานที่ก่อสร้าง

4. วันที่ 5 สิงหาคม 2518 : มอบหมายกระทรวงการคลัง

คณะกรรมการพิจารณาเรื่องการสร้างอนุสาวรีย์สำหรับวีรชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14-16 ตุลาคม 2516 โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นเจ้าของเรื่อง ผู้แทนทบทวนมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้แทนสำนักงบประมาณ และผู้แทน ศนท. เป็นกรรมการ

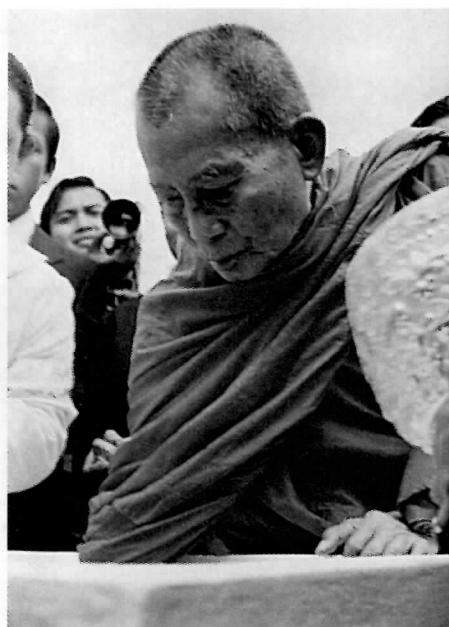
5. การประกาศแบบแปลนอนุสาวรีย์สำหรับวีรชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

ศนท. จัดให้มีการประกาศแบบ ประกาศว่าด้วยเหตุเดียวกัน ศักดิ์คำ Datum เป็นผู้ประกาศ
ประกาศ ในปี พ.ศ. 2518

6. วันที่ 14 ตุลาคม 2518 : วางศิลาฤกษ์

พิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์วีรชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่บริเวณสี่แยกคอกวัว โดยมีสมเด็จพระอธิราชศักดิ์สิทธิ์ สมเด็จพระสังฆราชสัมพันธวงศ์ ทรงเป็นประธานในพิธี มี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี เข้าร่วมในพิธี

7. วันที่ 14 เมษายน 2519 : กระทรวงการคลังขอให้

ประชาชนบริจาค
คณะกรรมการคลัง
ยกเว้นเรื่องค่าก่อ
ให้เข้มข้นประการ
ต้องคงกับข้อเท็จ
เป็นหน้าที่ของรัฐ
คนรักษากองทัพที่

8. วันที่ 29 มิถุนายน

รัฐมนตรี
คณะกรรมการพิจารณาเรื่องการสร้างอนุสาวรีย์สำหรับวีรชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14-16 ตุลาคม 2516 โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลังเป็นเจ้าของเรื่อง ผู้แทนทบทวนมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้แทนสำนักงบประมาณ และผู้แทน ศนท. เป็นกรรมการ

9. วันที่ 8 อكتوبر

คณะกรรมการคลัง
เห็นด้วยกับข้อเสนอ
วันที่ 28 พฤศจิกายน
14-16 ตุลาคม 2516

ประชาชนบริจาคสมบทค่าก่อสร้าง

คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามข้อ 4. ได้ประชุมกัน 5 ครั้ง แล้วทำเรื่องเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สมย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งเห็นด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมการฯ ยกเว้นเรื่องค่าก่อสร้าง ซึ่งเห็นว่า ศนท. ควรรับผิดชอบมากขึ้น จึงได้มีหนังสือแจ้งกรมคนารักษ์ ให้เชิญชวนประชาชนบริจาคเงินเพิ่มเติม สมบทการค่าก่อสร้างอนุสาวรีย์สำหรับวีรชนฯ เพื่อให้ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ 14 ตุลา หากเงินไม่เพียงพอ จึงให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลรับภาระในส่วนที่ยังขาดอยู่ต่อไป อนึ่ง รัฐมนตรีเห็นด้วยที่จะให้กรมคนารักษ์ขอซื้อที่ดินบริเวณสี่แยกคอกวัวจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

8. วันที่ 29 มิถุนายน 2519 : กระทรวงการคลังยอมออกค่าใช้จ่ายการก่อสร้างครึ่งหนึ่ง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สมย ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีให้นำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรียืนยันการตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องการสร้างอนุสาวรีย์ฯ ตามข้อ 4. พร้อมเสนอรายละเอียดในการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการได้เคยเสนอไว้ แต่มีความเห็นแย้งกับรัฐมนตรีคือลังคนก่อน คือเห็นว่า ศนท. และรัฐบาลควรออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างคนละครึ่ง เพราะการที่จะให้ประชาชนมาร่วมออกค่าใช้จ่ายสมบทบือกฝ่ายหนึ่งหนัน คงจะต้องมีปัญหาและอุปสรรคจำนวนมาก

นอกจากนี้ กระทรวงการคลังยังได้มีหนังสือขอซื้อที่ดินบริเวณสี่แยกคอกวัวจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในราคา 4 ล้านบาท

9. วันที่ 8 ธันวาคม 2519 : ยกเลิกโครงการ

คณะกรรมการรัฐมนตรี สมัยนายচานินทร์ กรัยวิจัยร มีมติเห็นด้วยกับข้อเสนอของกระทรวงการคลัง ตามหนังสือลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2519 ให้ยกเลิกโครงการสร้างอนุสาวรีย์สำหรับวีรชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14-16 ตุลาคม 2516

10. วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2520 : ยื่นเงินบริจาค

คณะกรรมการคัดเลือก สมัยนายคานินทร์ กรัยวิชัยร มีมติให้ยื่นเงินที่ประชาชนบริจาคให้ ศนท. โดยให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาดำเนินการ

11. วันที่ 12 ธันวาคม 2521 : นำเงินที่ยื่นส่งคลัง

คณะกรรมการคัดเลือก สมัย พล.อ. เกรียงศักดิ์ ขมนันท์ รับทราบการที่กระทรวงการคลังได้นำเงินที่ประชาชนบริจาคให้ ศนท. รวมเป็นเงิน 4,023,106.60 บาท ส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2521

12. วันที่ 14 ตุลาคม 2525 และในปีต่อๆ มา : นักศึกษาเรียกร้องอนุสาวรีย์

สมอสรนักศึกษา 18 สถาบัน ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสหพันธ์นักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ได้เรียกร้องให้รัฐบาลสมัย พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ คืนเงินที่ประชาชนได้บริจาคเพื่อการก่อสร้างอนุสาวรีย์สำหรับวีชนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14-16 ตุลาคม 2516 พร้อมทั้งอนุญาตและเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างอนุสาวรีย์ดังกล่าว

13. วันที่ 20 ตุลาคม 2532 : ตั้งคณะกรรมการติดตามการสร้างฯ

ภายหลังจาก พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัน ได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2531 บรรยายกาศทางการเมืองก็เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น นักศึกษา นักวิชาการ และตัวแทนองค์การพัฒนาเอกชนที่ประสงค์จะให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้างอนุสาวรีย์ วีชน 14 ตุลา จึงได้รวมตัวกันภายใต้ชื่อว่า “คณะกรรมการติดตามการสร้างอนุสรณ์สถานวีกรรณ 14 ตุลาคม” โดยมีกรรมการ 18 คน และได้มีการประชุมกันเป็นครั้งแรกในวันที่ 20 ตุลาคม 2532 ที่ประชุมมีมติให้ ศ. ระพี สาคริก เป็นประธาน ศ. นิคม จันทร์วิทูร และนายสุวัฒน์ วรดิลก เป็นรองประธาน ในคณะกรรมการมีอดีตผู้นำนักศึกษา 14 ตุลา เช่น นายເສດສරັກ ປະເສດຈຸກຸດ ແລະ ນາຍເຊື່ອຍຸທອ ບຸນູມີ ຮ່ວມเป็นกรรมการด้วย

14. วันที่ 27 ตุลาคม 2532 : ขอคืนเงินบริจาค

ตัวแทน

ที่บ้านพัก ขอ

หัวพย์สินล้วนนา

15. วันที่ 31 ต.

คณะกรรมการ

งบกลาง ราย

งบประมาณการ

นิติบัญญัติ

16. วันที่ 1 พ.

คณะกรรมการ

งบกลางของวันนี้

ศ. ระพี สาคริก

หน้ากีฬาจราจร

ให้เป็นไปได้ด้วยดี

เชิงบวกและก้าว

ไปด้วยความคืบหน้า

17. วันที่ 24 ก.

คณะกรรมการ

เดือนตุลาคมนี้

ช่างคุณครับมี

เบบองค์ให้ก้าว

รู้ภารกิจก่อสร้าง

เดือนตุลาคมนี้

ด้วยแทนคณะกรรมการติดตามการสร้างอนุสาวรีย์ วิรชัน 14 ตุลา เข้าพบนายกรัฐมนตรี
ที่บ้านพัก ซอยราชคฤห์ เพื่อขอให้รัฐบาลคืนเงินบริจาค และช่วยประสานงานกับสำนักงาน
ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เกี่ยวกับที่ดินบริเวณสีแยกคาดหวังที่จะใช้เป็นสถานที่ก่อสร้าง

15. วันที่ 31 ตุลาคม 2532 : คืนเงินบริจาค

คณะรัฐมนตรี มีมติให้คืนเงินบริจาค โดยให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณปี 2533
งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ในวงเงิน 4,023,106.60 บาท ให้
ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการจัดสร้างอนุสรณ์สถาน เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ร่วมกับกลุ่มนิสิตนักศึกษา ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

16. วันที่ 1 พฤษภาคม 2533 : ตั้งคณะกรรมการจัดสร้างฯ

คณะรัฐมนตรี อนุมัติให้ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถาน
เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลา 2516 ขึ้นแทนคณะกรรมการติดตามการสร้างฯ ตามข้อ 13. แต่ยังคงมี
ศ. ระพี สาคริก เป็นประธานกรรมการตามเดิม และมีกรรมการอีกรวมทั้งสิ้น 22 คนเพื่อทำ
หน้าที่พิจารณาและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสร้างอนุสรณ์สถาน เหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516
ให้เป็นไปด้วยดี เกิดความสามัคคีสماນจันท์และประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม
ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ตามมติ
คณะรัฐมนตรี

17. วันที่ 24 กรกฎาคม 2533 : เสนอจัดตั้งมูลนิธิ 14 ตุลา

คณะรัฐมนตรี รับทราบข้อเสนอของทบวงมหาวิทยาลัยที่เห็นควรจัดตั้งมูลนิธิ 14 ตุลา ขึ้น
เพื่อทำหน้าที่เสริมการดำเนินงานจัดสร้างอนุสรณ์สถานฯติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ช่วยดูแลรับผิดชอบด้านการเงิน และอนุสรณ์สถานเมื่อสร้างเสร็จแล้ว และจะทำหน้าที่ส่งเสริม
เผยแพร่ให้การศึกษาเรื่องประชาติปั้トイด้วย อีกทั้งจะได้นำเงินจำนวน 4,023,106.60 บาท ที่
รัฐบาลจัดสรรให้กับทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการเรื่องนี้ร่วมกับนิสิตนักศึกษามาเข้าไว้ในมูลนิธิ
เพื่อดำเนินการต่อไป

18. วันที่ 8 ตุลาคม 2533 : ก่อตั้งมูลนิธิ 14 ตุลา

คณะกรรมการวัดนธรรมแห่งชาติ อนุญาตให้ตั้งมูลนิธิ 14 ตุลา โดยในระยะเริ่มแรกมีศ. ระพี สาคริยา เป็นประธานมูลนิธิ และมีกรรมการอีก 8 คน ที่ทำการของมูลนิธิ คือ 328 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงฯ ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงโดย ศ. นิคม จันทร์วิทูร เป็นประธานมูลนิธิจนถึงปัจจุบัน

19. การขอเข้าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในระยะแรก

เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2533 ทบวงมหาวิทยาลัยทำหนังสือขอเข้าที่ดินบริเวณสี่แยกคอวัวจากสำนักงานทรัพย์สินฯ ซึ่งแจ้งให้ทราบโดยหนังสือลงวันที่ 10 สิงหาคม 2533 ว่า ที่ดินบริเวณสี่แยกคอวัวนั้น ได้ให้บริษัทเวทีราชดำเนินเข้าด้วยแต่ปี 2522 เพื่อใช้เป็นที่จอดรถยนต์ชั่วคราว บริษัทเวทีราชดำเนิน ให้สมาคมการค้าสหกิจแบ่งรูบากใช้จำหน่ายสหกิจแบ่ง จึงขอให้ทบวงมหาวิทยาลัยเจรจา กับบริษัทและสมาคมทั้งสองก่อนแล้วเสนอให้สำนักงานทรัพย์สินฯ พิจารณา ผลการเจรจาปรากฏว่า บริษัทขอนำเรื่องเสนอคณะกรรมการบริษัทก่อน ส่วนสมาคมขอใช้ประโยชน์ในที่ดินร่วมกัน คือถ้าจะสร้างอนุสรณ์สถาน ก็ขอให้สมาคมร่วมใช้สถานที่เพื่อประกอบอาชีพต่อไปได้

เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2533 และวันที่ 1 ตุลาคม

2533 ทบวงมหาวิทยาลัยขอให้สำนักงานทรัพย์สินฯ ช่วยประสานงานกับบริษัทและสมาคมในการเจรจา แต่สำนักงานทรัพย์สินฯ มีหนังสือตอบกลับวันที่ 13 พฤศจิกายน 2533 ขอให้ทบวงฯ เจรจา กับผู้ครอบครองเดิมเอง

เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2533 ทบวงมหาวิทยาลัยทำหนังสือถึงบริษัทเวทีราชดำเนินเพื่อขอเจรจา ซึ่งบริษัทก้มีหนังสือตอบกลับวันที่ 14 มกราคม 2534 ให้ทบวงฯ ตั้งผู้แทนมาประสานงาน

20. วันที่ 16 เมษายน

คณะกรรมการวัดนธรรมสถาน เหตุการณ์สังกล่าวในวันที่ 14 มกราคม 2534 ทั้งสิ้น 21 คน

21. การขอเข้าที่ดิน

เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2534 ร้านมือไปยังสำนักงานทรัพย์สินฯ และมี

22 สิงหาคม 2534

22. วันที่ 29 มิถุนายน

ภายนอก รัฐวิสาหกิจ ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับความ

สมเด็จพระ

23. วันที่ 25 สิงหาคม

เหตุการณ์ คดีรัฐธรรมนูญ 2516 และเหตุการณ์ ศึกกล้าเมืองวันที่ 14 มกราคม 2534

24. วันที่ 8 ธันวาคม

20. วันที่ 16 เมษายน 2534 : ยืนยันการตั้งคณะกรรมการจัดสร้างฯ

คณารัฐมนตรี สมมตินายอันนันท์ ปันยารชุน มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถาน เหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวในวันที่ 9 พฤษภาคม 2534 โดยมี ศ. ระพี สาคริก เป็นประธานและกรรมการอีกรวมทั้งสิ้น 21 คน

21. การขอเข้าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินฯ ในระยะที่สอง

เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2534 และ 14 สิงหาคม 2534 ทบวงฯ มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังสำนักงานทรัพย์สินฯ ขอความอนุเคราะห์ที่จะประสานงานการเจรจา กับบริษัทเวทีราชดำเนิน และมีหนังสือถึงบริษัทเวทีราชดำเนินโดยตรงด้วย สำนักงานทรัพย์สินฯ มีหนังสือลงวันที่ 22 สิงหาคม 2534 ถึงบริษัทเวทีราชดำเนิน ขอให้พิจารณาดำเนินการตามที่ทบวงฯ ขอ

22. วันที่ 29 มิถุนายน 2535 : โครงการสวนสันติพิพิธภัณฑ์

ภายหลังเหตุการณ์ เดือน พฤษภาคม 2535 คณารัฐมนตรี สมมตินายอันนันท์ ปันยารชุน มีมติให้สร้างสวนสาธารณะในบริเวณกรรมประขาสัมพันธ์เดิม ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ เดือน พฤษภาคม

สมเด็จพระสังฆราช ทรงประทานชื่อสวนสาธารณะดังกล่าวว่า “สวนสันติพิพิธภัณฑ์”

23. วันที่ 25 สิงหาคม 2535 : รัฐมนตรีทบวงฯ เป็นประธานกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถาน 2 เหตุการณ์

คณารัฐมนตรี มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถาน เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์ วันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 และทบวงฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2535 โดยได้เปลี่ยนประธานกรรมการจาก ศ. ระพี สาคริก มาเป็น รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

24. วันที่ 8 ธันวาคม 2535 : ยืนยันการตั้งคณะกรรมการจัดสร้างฯ

คณบดีรัฐมนตรี สมัยนายขวน หลีกภัย มีมติยืนยันการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ 23.

กลุ่มกลืนกับส
ประชาธิปไตย

25. การขอเข้าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินฯ ในระยะที่สาม

คณะกรรมการตามข้อ 23. ได้มีมติเมื่อวันที่ 18 ชั้นวานม 2535 ให้เร่งดำเนินการเจราฯ กับบริษัทเวทีราชดำเนินและสมาคมผู้ค้าสลาภกินแบ่งรัฐบาล ชี้งทบวงฯ ได้ขอนัดเจรจาแล้วแต่

ไม่ได้ผล เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 คณะกรรมการฯ จึงขอให้ทบวงมหาวิทยาลัยทำหนังสือประสานงานกับสำนักงานทรัพย์สินฯ อีกครั้ง

27. วันที่ 28 ก

คณะกรรมการ
ความเห็นว่า
เหตุการณ์วันที่
กรรมการโครง

28. การขอเข้า
สำนัก
ขอเข้าที่ดินบริ
ขอรับโอนลิทธิ

29. วันที่ 15 ก

คณะกรรมการ
พระบรมเกล้า
สันติราษฎร์ฯ
ก่อสร้างอนุสรณ

30. วันที่ 26
ก่อสร้างอนุสรณ

คณะกรรมการ
อันเนื่องมาจากการ
เปิดประเพณี
การก่อสร้างอนุสรณ

26. วันที่ 11 พฤษภาคม 2536 : อนุมัติการจัดสร้างอนุสรณ์สถานรวม 2 เหตุการณ์ ในที่เดียวกัน คณบดีรัฐมนตรีมีมติให้จัดสร้างอนุสรณ์สถาน เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์วันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 รวมไว้ในบริเวณที่จะสร้างสวนสันติพิพ (บริเวณกรมประชาสัมพันธ์เดิม) ในพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ 2 งาน โดยการจัดสร้างให้คำนึงถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีความ

กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยให้มีความหมายครอบคลุม และเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยทุกเหตุการณ์ในอดีต

27. วันที่ 28 มกราคม 2536 : ขอให้สร้างอนุสรณ์สถานที่บริเวณสีแยกคอกวัว

คณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาปรึกษาหารือและมีความเห็นว่า น่าจะพิจารณาสร้างอนุสรณ์สถาน เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์วันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 ณ สถานที่เดิม (บริเวณสีแยกคอกวัว) โดยคณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ รับจะเรจาจากสำนักงานทรัพย์สินฯ ต่อไป

28. การขอเข้าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินฯ ในระยะที่สี่

สำนักงานทรัพย์สินฯ มีหนังสือลงวันที่ 30 สิงหาคม 2536 ยืนยันหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการขอเข้าที่ดินบริเวณสีแยกคอกวัว เพื่อใช้ในการก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ ว่าให้ผู้ขอเข้าไปเจรจาขอรับโอนสิทธิการเข้ากับผู้เข้าเดิม

29. วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2537 : ปรับปรุงโครงการสวนสันติพิพ

คณะกรรมการรัฐมนตรี รับพระราชกระแสให้มีการปรับปรุงแก้ไขระบบการจราจรบริเวณเชิงสะพานพระปีนเกล้า จึงให้มีการปรับปรุงโครงการสวนสันติพิพ โดยให้คณะกรรมการจัดทำโครงการสวนสันติพิพพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานฯ เพื่อพิจารณารายละเอียดการก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ อันเนื่องมาจาก การปรับปรุงระบบสวนสันติพิพ

30. วันที่ 26 พฤษภาคม 2537 : ลดพื้นที่การก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ

คณะกรรมการโครงการสวนสันติพิพ แจ้งว่า อันเนื่องมาจากการแก้ไขระบบการจราจรบริเวณเชิงสะพานพระปีนเกล้า ทำให้เหลือพื้นที่สำหรับการก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ เพียงประมาณ 240

ตารางว่า ซึ่งทบทวนมหาวิทยาลัยได้ยืนยันเรื่องการสร้างอนุสรณ์สถานฯ ตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี แม้จะเหลือพื้นที่เพียง 240 ตารางวา

35. วันที่ 15 พ.

เป็นประธาน

คณะกรรมการรัฐมนตรี

อนุสรณ์สถานฯ

31. การออกแบบสวนสันติพิพ

คณะกรรมการโครงการสวนสันติพิพ ได้มอบให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกแบบ สวนสันติพิพ โดยมีพื้นที่สำหรับก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ ประมาณ 240 ตารางวา กรมธนารักษ์ ได้ดำเนินการประกวดราคา จ้างเหมาการก่อสร้างสวนสันติพิพเรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2538

36. การขอเช่า

ปี พ.ศ.

กรรมการคำนิ

บุคคลอิสระ

จากนายอานันด์

ทวีพิลินส่วนบุคคล

32. วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2539 : ยกเลิกโครงการสวนสันติพิพเดิม ให้ออกแบบใหม่

คณะกรรมการรัฐมนตรี สมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา มีมติให้ยกเลิกโครงการสวนสันติพิพเดิม และยกเลิกการก่อสร้างอาคารที่จอดรถขั้นใต้ดิน และให้กรุงเทพมหานครดำเนินการออกแบบ และก่อสร้างสวนสันติพิพใหม่ ทำให้การก่อสร้างอนุสรณ์สถาน เหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516 และวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 ต้องรอการดำเนินการดังกล่าว

37. วันที่ 28 ส.

มูลนิธิ

นายแพทย์เบญจรงค์

33. วันที่ 6 พฤษภาคม 2540 : นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการจัดสร้างฯ

คณะกรรมการรัฐมนตรี สมัย พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้าง อนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการ ทบทวนมหาวิทยาลัย ศ. นิคม จันทร์วิทูร และนายโภคธร อารียา เป็นรองประธานกรรมการ และมี กรรมการอื่นอีกรวมทั้งสิ้น 28 คน

38. วันที่ 9 กัน

คณบดี

ที่จัดทำและต่อ

ภาคภูมิให้กับบุค

34. วันที่ 23 กันยายน 2540 : แยกบริเวณก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ เป็น 2 แห่ง

คณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย มีมติให้จัดสร้างอนุสรณ์สถานฯ ใน 2 พื้นที่ คือ

- อนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม 2516 สร้าง ณ บริเวณสี่แยกโคกสวัว

- อนุสรณ์สถาน 17-20 พฤษภาคม 2535 สร้าง ณ บริเวณกรมประชาสัมพันธ์เดิม

39. วันที่ 13 พ.

ที่สัน

ศ. นิคม

ลงนามสัญญา

สำนักงานทรัพย์

มนตรี

แบบ

รักษ์

ความ

เดิน

แบบ

2516

สร้าง

การ

และมี

สถานฯ

35. วันที่ 15 พฤศจิกายน 2540 : ยืนยันการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างฯ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

คณะกรรมการ สมัยนayawan หลีกภัย ยืนยันการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย ตามข้อ 33.

36. การขอเข้าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่ประสบผลสำเร็จ

ปี พ.ศ. 2541 เป็นวาระครบรอบ 25 ปี ของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 คณะกรรมการดำเนินการจัดงาน 25 ปี 14 ตุลา โดยนายธีรยุทธ บุญมี ประธานกรรมการ ร่วมกับบุคคลอีกหลายคน เช่น นายประสาร มฤคพิทักษ์ นายธีรพล นิยม ได้ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากนายอานันท์ ปันยารชุน ให้ข่าวเชิงลับ เนื่องจากว่า สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จนประสบผลสำเร็จ

37. วันที่ 28 สิงหาคม 2541 : แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการก่อสร้าง

มูลนิธิ 14 ตุลา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา โดยมีนายแพทย์เสน พริ้งพวงแก้ว เป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการอื่นอีกรวมทั้งสิ้น 9 คน

38. วันที่ 9 กันยายน 2541 : แต่งตั้งคณะทำงานย้ายผู้ค้าสลาภกินแบ่งรัฐบาล

คณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย ตามข้อ 35. แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาและดำเนินการย้ายผู้ค้าสลาภกินแบ่งรัฐบาลบริเวณสี่แยกคอกวัว พร้อมจัดหาสถานที่ทดแทนให้กับผู้ค้าที่ถูกย้ายด้วย โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน

39. วันที่ 13 ตุลาคม 2541 : ลงนามสัญญาเข่าที่ดิน

ศ. นิคม จันทร์วิทู ประธานมูลนิธิ 14 ตุลา ลงนามสัญญาเข่าที่ดินบริเวณสี่แยกคอกวัว จำก สำนักงานทรัพย์สินฯ จำนวน 2 แปลง แปลงที่

หนี้พื้นที่ประมาณ 240 ตารางวา แปลงที่สองพื้นที่ประมาณ 48 ตารางวา สำหรับใช้ในการก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

40. การย้ายผู้ค้าสลาภกินแบ่งรัฐบาลจากบริเวณสีแยกยกวัว

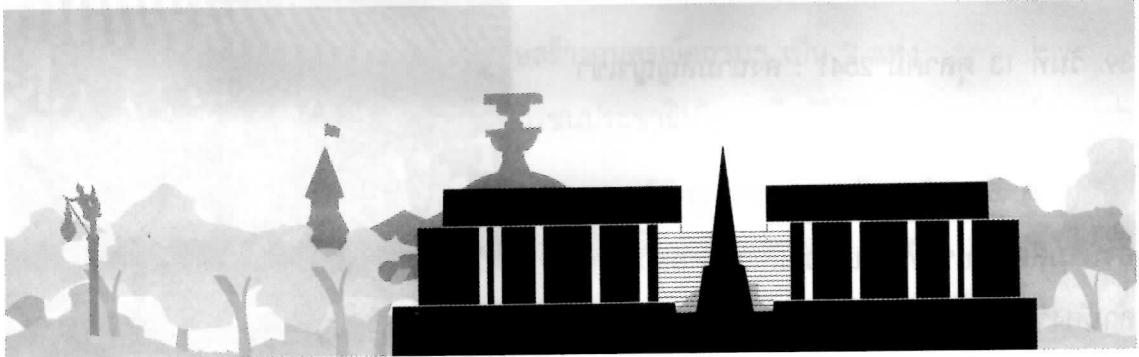
สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลได้ประสานงานกับกรมอนามัย เพื่อขอเช่าพื้นที่ราชพัสดุบริเวณกรมสาธารณสุขเดิมสำหรับก่อสร้างสถานที่จำหน่ายสลาภกินแบ่งรัฐบาลแห่งใหม่ มีกำหนดเวลา 3 ปี หลังการก่อสร้างสถานที่จำหน่ายสลาภกินแบ่งรัฐบาลแห่งใหม่เมื่อคลายเดือนกันยายน 2542 และ สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลได้ประสานงานกับกรุงเทพมหานคร ในการจัดรถและเจ้าหน้าที่มาช่วยในการขนย้าย การขนย้ายเริ่มต้นในวันที่ 8 ตุลาคม 2542 และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือจากประธานคณะกรรมการตามข้อ 38. สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลและกรุงเทพมหานคร (โดยเฉพาะผู้ว่าราชการและเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) และจากผู้ที่เกี่ยวข้องอีกหลายคน

41. วันที่ 14 มิถุนายน 2542 : รับบริจาก

กรุงเทพมหานคร บริจากเงินสมบทการก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา เป็นเงินจำนวน 6,000,000 บาท

42. วันที่ 16 สิงหาคม 2542 : รับบริจาก

คณะกรรมการดำเนินงานจัดงาน 25 ปี 14 ตุลา บริจากเงินที่ได้จากการจัดงานเพื่อสมบทเป็นค่าก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา เป็นเงินจำนวน 1,122,107.30 บาท

43. วันที่ 28 ก.

มูลนิธิ

เพื่อดำเนินงาน

จำกัด เป็นผู้ค้า

44. วันที่ 14 มี.

มูลนิธิ

ศศรัคชัน จำกัด

คงชลลักษณ์

45. วันที่ 12 เดือน

สำนัก

อนุสรณ์สถาน

46. วันที่ 5 ก.

บริษัท

อนุสรณ์สถาน

47. วันที่ 3 ต.

กระบวนการจัด

คุณรัช

แต่งตั้งคณะกรรมการ

ประชาธิปไตย

ประจำสำนักงาน

นายประพันธ์

และมีกรรมการ

43. วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2543 : จ้างเหมาลงเสาเข็ม

มูลนิธิ 14 ตุลา ลงนามในสัญญาจ้างเหมา บริษัทกรุงเทพฯ วิศวกรรมเข็มเจาะ จำกัด เพื่อดำเนินงานเสาเข็มเจาะ โครงการอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา โดยมีบริษัท แปลน แอกโซไซซิเอท จำกัด เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้าง

44. วันที่ 14 มีนาคม 2543 : จ้างเหมาก่อสร้าง

มูลนิธิ 14 ตุลา ลงนามในสัญญาจ้างเหมา บริษัท วี. เอส. เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด เพื่อดำเนินงานก่อสร้างอาคารอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา โดยมี บริษัท แปลน คอนชลแทนท์ส จำกัด เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้าง

45. วันที่ 12 ธันวาคม 2543 : รับบริจาค

สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลบริจาคเงิน จำนวน 10,000,000 บาท สมทบการก่อสร้าง อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

46. วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2544 : รับบริจาค

บริษัท บูนชีเม้นต์ไทย จำกัด บริจาควัสดุก่อสร้างมูลค่า 436,820 บาท เพื่อสร้างอาคาร อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

47. วันที่ 3 เมษายน 2544 : ยืนยันการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างฯ ชื่มนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

คณะกรรมการจัดสร้างฯ สมัย พ.ต.ท. ทักษิณ จินวัตร แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชน ประชาธิปไตย มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี(นายชาตุรุนต์ ฉายแสง) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์) ศ.นิคม จันทร์วิทูร และนายโคหม อารียา เป็นรองประธาน และมีกรรมการอื่นรวมทั้งสิ้น 33 คน

48. การสร้างสัญปีรีชัน 14 ตุลา

มูลนิธิ 14 ตุลา เห็นควรให้มีการสร้างสัญปีรีชัน 14 ตุลา ตั้งไว้ ณ บริเวณอนุสรณ์สถาน โดยมีการจารึกข้อผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ 14-16 ตุลาคม 2516 และมอบหมายให้นายชีรยุทธ บุญมี เป็นผู้วางแนวคิดและรับผิดชอบการสร้าง นางสุโจนนา เศรษฐบุตร เป็นผู้ดำเนินการสร้าง และบริษัท แปลน ออสโซซิเอท จำกัด เป็นผู้ควบคุมงานโครงการ

49. วันที่ 31 สิงหาคม 2544 : ตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเฉลิมฉลอง

คณะกรรมการจัดสร้างฯ ตามข้อ 47. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

50. วันที่ 6 กันยายน 2544 : การบริจาค

สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาลบริจาคเงิน 7,525,000 บาท ให้คณะกรรมการดำเนินงานฯ ตามข้อ 49. ซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานฯ ได้บริจาคเงินส่วนหนึ่งเป็นจำนวน 2,150,000 บาท ให้แก่ มูลนิธิ 14 ตุลา เพื่อสมทบทุกรายการก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ

มาจากการบริจาค
ตุลา และอื่นๆ
และภาคบริจาค
การสนับสนุนของ
นักเรียน
และการเข้าร่วม
กิจกรรม

51. วันที่ 14 ตุลาคม 2544 : ก่อสร้างแล้วเสร็จ/จัดงานฉลอง

ข่วงเข้า : พิธีสมโภชสัญปีรีชัน 14 ตุลาคม

ข่วงเย็น : พิธีเฉลิมฉลองอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

ทักษิณชั่วคราว
14 ตุลา และ
นักเรียนที่เข้าร่วม
พากเพียร
ความต้องการ
อนุรักษ์สถาบัน
การศึกษา

การก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา มีประวัติอันยาวนาน โดยมีการเสนอเรื่องผ่านคณะกรรมการบริหารครั้ง เพื่อให้เป็นการก่อสร้างโดยรัฐร่วมกับประชาชน มีรัฐบาลที่เห็นด้วย คือ รัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ นายอานันท์ ปันยารชุน นายชวน หลีกภัย นายบรรหาร ศิลปอาชา พล.อ. ชาลิต ยงใจยุทธ และพ.ต.ท. ทักษิณ จินวัตร ผู้ประสานงานหลักของฝ่ายราชการ คือ ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงการคลัง ผู้ที่อนุเคราะห์ให้เข้าที่ดินสำหรับการก่อสร้าง คือ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยการติดต่อประสานงานของนายอานันท์ ปันยารชุน เงินที่ใช้ในการก่อสร้าง

มماจากการบริจาคของประชาชน ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และในโอกาสครบรอบ 25 ปี 14 ตุลา และยังมีเงินบริจาคจากสำนักงานสภากินแบ่งรัฐบาล กรุงเทพมหานคร ทบวงมหาวิทยาลัย และการบริจาควัสดุก่อสร้างโดยบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) แต่ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การผลักดันของนักศึกษา อธิบุคคลนักศึกษา นักวิชาการ องค์การพัฒนาเอกชน และศิ่อมวลชน นับได้ว่าอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา เป็นผลงานของทุกๆ คนที่หวังจะได้เห็นประชาธิปไตยเจริญ งอกงามสืบไปในแผ่นดิน

แม้การก่อสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา จะเสร็จสิ้นลงเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังเหลืองานอีก หลายอย่าง เช่น การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์สำนักงาน การรวบรวมเอกสารเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลา และการพัฒนาการเมืองไทย การจัดทำประติมากรรม เช่น ประติมารามมูนต์ต่ำ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองไทย การพัฒนาห้องอ่านหนังสือให้เป็นสถานที่สืบคันเรียนรู้ ทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมและทางวิชาการทั้งในห้องประชุมและบริเวณ ลานอนุสรณ์สถาน ฯลฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทุกฝ่ายที่ได้ช่วยกันจัดสร้าง อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา จะถือว่าสถานที่แห่งนี้เป็นของท่าน เพื่อจะได้ช่วยกันใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อสาธารณะสืบไป ■

ขอขอบคุณ คุณวิบูลย์ คุณพงษ์ลิขิต ที่เอื้อเพื่อภาพถ่าย

ສີທະເລີກາພ

• ມີບັນດາໂຄງລົງລົມຕົວເລີກາພ
ອຸ້ນຫະດັບນິ້ນຄູງຕົງປົງຮຽນກາຍ
ຄູນແກ່ຕົ້ນນີ້ມີຄົນເສີມລົມຕົວເລີກາພ
ເກີດຈາກມີຄາຍເຊື້ອການ

• ພົມເລີກາພລົມໄດ້ງານໄດ້ລົມ
ເປົ້າເລີກາພໃຫຍ່ຂອງມີລົມຫຼັກ
ເປົ້າເລີກາພລົມໄດ້ງານໄດ້ລົມ
ເປົ້າເລີກາພລົມໄດ້ງານໄດ້ລົມ

• ອົງຫຼວມເກົ່າເລີກາພ
ອົງຫຼວມແມ່ນກາງວິ່ນຫຼັມ
ສົ່ງອົງຫຼວມເກົ່າເລີກາພ
ຫຼັມທີ່ຄົກລາວເປົ້າມີຄົນໄດ້ຫຼັກຫຼັກ

• ຄະຫຼອບມືອນລົມຕົວເລີກາພ
ຮູ້ອົງຫຼວມຄົດວານມີການໄດ້ຫຼັກຫຼັກ
ກັບດູກຄົກຫຼັກຫຼັກພື້ນຫຼັກຫຼັກ
ພົນຫຼັກຫຼັກສົ່ງອົງຫຼວມເກົ່າເລີກາພ

ຄວາມເນັດ

14

ເອົາກົ້ວງນິກາ

ເອົາກົ້ວງນິກາ

ເອົາກົ້ວງນິກາ

ເອົາກົ້ວງນິກາ

6

ເອົາກົ້ວງນິກາ

3

ເອົາກົ້ວງນິກາ

3

ເອົາກົ້ວງນິກາ

3

ເອົາກົ້ວງນິກາ

ກັບຕົວ

ความเป็นมาของ

อนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

ความเป็นมา

14 ตุลาคม 2516 เป็นเหตุการณ์ที่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชื่น ได้ลุกขึ้นมาต่อสู้ เรียกร้องสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตย จนสามารถโค่นล้มระบบคอมมิวนิสต์จากการลงไบ์ได้ ภายหลังพิธี พระราชทานเพลิงศพวีรชนผู้เสียชีวิตแล้ว เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2517 รัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้มีมติให้สร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม 2516 ขึ้นที่บริเวณสี่แยกคอกวัว โดยในปี 2517 ได้มี การประกาศแบบอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม โดยมีนายเทพเดเกียรติ ศักดิ์คำดง ได้รับรางวัล ชนะเลิศ ต่อมามาปี 2518 สมเด็จพระสังฆราชได้เสด็จมาวางศิลปางรากษ์

6 ตุลาคม 2519 เกิดความรุนแรงทางการเมืองในการดำเนินงานสะดุคลง ในปี 2528 สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยได้นำรูปปั้นจำลองอนุสรณ์มาตั้ง

ปี 2532 รัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์ สถาน 14 ตุลาคม โดยมีรัฐมนตรีทบทวนมหาวิทยาลัยเป็นประธาน และสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน ซึ่งได้เปลี่ยนให้นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แต่การดำเนินงานก็ยังไม่คืบหน้าไป

ปี 2541 อันเป็นโอกาสครบรอบ 25 ปี เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 องค์กรที่เกี่ยว เนื่องกับเหตุการณ์ 14 ตุลา และองค์กรญาติวีรชนได้เจรจา กับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 เพื่อขอเช่าที่ดินบริเวณสี่แยกคอกวัว โดยให้มูลนิธิ 14 ตุลา

ชีง ศ.ระพี สารคิริ เป็นประธานเป็นผู้เข้า
สำนักงานทรัพย์สินฯ ยินยอมให้เข้าและอำนวย
ความสะดวกต่างๆ ให้

หลักการและความหมายของ อนุสรณ์สถาน

คณะกรรมการอำนวยการสร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม 2516 ภายใต้สังกัดมูลนิธิ 14
ตุลา ชีงประกอบด้วยด้วยตนเองจาก กทม. ญาติวีชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องชื่ม มี ศ.นพ.สม พริ้ง
พวงแก้ว เป็นประธาน ได้มอบหมายให้ผู้อำนวยการประกวดแบบในปี 2517 เป็นผู้พัฒนาแบบเดิม
ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ตามแนวคิด

1. เคราะห์ความจริงของประวัติศาสตร์

2. ให้ประชาชนส่วนต่างๆ เบื้อง เด็ก ผู้หญิง ศิลปิน กวี ชาวบ้าน มีส่วนร่วม
อย่างกว้างขวาง และให้มีความหมายกับ
สาธารณะที่จะเป็นบทเรียน เป็นเครื่อง
จูงใจให้คนไทยมุ่งแก้ปัญหาและต่อสู้เพื่อ
สิ่งที่ดีงามให้กับสังคมไทย

1. อาคารอนุสรณ์สถาน

ชีงสถาปนิกได้นำไปพัฒนา เป็น

อนุสรณ์สถานที่เน้นความสงบนิ่ง โล่งกว้าง และเรียบง่าย เพื่อรำลึกและควรระต่อวีชน มี
ประติมกรรมที่รำลึกอยู่ใจกลาง อาคารประกอบด้วยสวนหย่อม ลานกิจกรรมสำหรับการอภิปราย
พัฒนา และการแสดง รวมทั้งส่วนที่เป็นห้องสมุด ห้องประชุม พิพิธภัณฑ์แสดง
ประวัติศาสตร์ของประชาธิปไตยไทย

2. ประติมกรรมที่รำลึก

ประกอบด้วยฐานทรงสี่เหลี่ยม 5 เมตร ช่วงกลางปลายส่วนเขี้ยวาว 7 เมตร และยอด

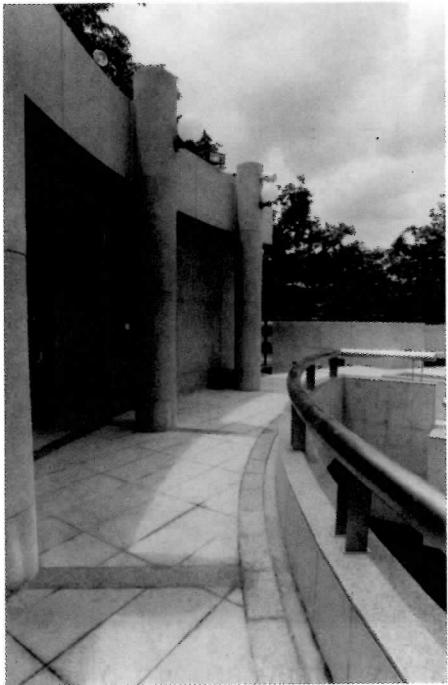

แหลมทรงสูงปีกหงส์ 2 เมตร รวมความสูงทั้งสิ้น 14 เมตร
ยอดทรงสูงเป็นรูปทรงสาลที่แสดงถึงจิต
วิญญาณสูงส่งของมวลมนุษย์ ส่วนปลายยอดสูงมีรอยหยัก
คล้ายสร้างไม่เสร็จ เพื่อสื่อความหมายว่าภารกิจการต่อสู้
เพื่อประชาธิปไตยยังไม่สิ้นสุด ยอดปลายสูงทำด้วยวัสดุ
ปูร่องแสงเพื่อให้เห็นแสงไฟจากพลังงานแสงอาทิตย์ แฟรงน์
ลิงไฟแห่งประชาธิปไตยที่เป็นอมตะ

ฐานทั้งสี่ด้านบุ้นด้วยกระเบื้องดินเผาที่แข็งแกร่ง
ฐานด้านหน้ามีป้ายจารึกว่า “14 ตุลา 2516 ประชาธิปไตย
ของประชาชน” รายชื่อวีรชน 14 ตุลา และรายล้อมด้วย
บทกวีที่เกี่ยวนี้องับสิทธิเสรีภาพ ภาพศิลปะจากการสร้างสรรค์ของศิลปินกลุ่มต่างๆ เพื่อสื่อถึง
การเติบโตของงานของสิทธิเสรีภาพ และประชาธิปไตย

ฐานด้านที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 เป็นภาพศิลปะบนกระเบื้องดินเผา เพื่อแสดงถึงอุดมคติและ

และมุ่งปัญหาต่างๆ ของสังคมไทยจากกลุ่มต่างๆ ที่
หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมใน
ประติมารถนี้อย่างกว้างขวางที่สุด โดยด้านที่ 2 เป็น
เรื่องสังคมไทยในคุณภาพดี ด้านที่ 3 เรื่องความเสมอภาค
และการมีส่วนร่วม และด้านที่ 4 เรื่องความยุติธรรม
ซึ่งเป็นหลักการนามธรรมกว้างๆ ส่วนบันทึกเหตุการณ์
รูปธรรม หนังสือ ภาพถ่าย งานศิลปะและบทกวีที่เกี่ยว
เนื่องกับเหตุการณ์ 14 ตุลา จะถูกรวบรวมและนำเสนอ
ไว้ในส่วนพิพิธภัณฑ์

งานประติมกรรมที่รำลึกนี้สถาปนิกผู้ออกแบบ
ได้ร่วมมือกับศิลปินและช่างฝีมือฝ่ายต่างๆ อย่างกว้างขวาง

โดยมีคณบดีคณะจิตราธรรม ศิลปกรรม ภาพพิมพ์ของ 5 มหาวิทยาลัยในประเทศไทยเป็นกรรมการสร้างสรรค์และจัดการงาน ■

เสรีภาพ

○ มนุษย์ต้องมีเสรีภาพ

ดูจะวันเปล่งปลานประกายฉาย
ความเป็นคนมั่นคงไม่คลอนคลาย
เสรีภาพไม่ตายไปจากคน

○ มิใช่เสรีตามอำนาจกิเลส

เป็นเสรีปฏิเสธความฉ้อฉล
เป็นเสรีที่จะผลักกิเลสตน
เป็นเสรีที่จะพ้นจากต่ำธรรม

○ ต้องต่อสู้เพื่อมีเสรีภาพ

ดูจะปราบแห่งฝากล้าฝ่าข้าม
วีรภาพแห่งประชาสัมพันธ์
ศักดิ์ศรีความเป็นคนในตนตัว

○ เรายังเชิดชูเสรีภาพ

ร่วมกำจัดความบาปและความชั่ว
พ้นจากความพินาศพันหวานกล้า
พ้นมีดมัวสู่เสรีที่แท้จริง

เนาวรัตน์ พงษ์เพบูลร์

8 สิงหาคม 2541

นามผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

จำนวน 71 ราย

* ข้อมูลผู้เสียชีวิต ภาคเข็ป และสุญญา จากหนังสือพิมพ์พระราชทานเพลิงศพ วีรชนผู้เสียชีวิต 14 ตุลา

นายประณต	แซ่ล้ม	ด.ช.สมพงษ์	แซ่เตี้ย
นายคงไช้	แซ่จึง	นายเลิศ	คงลักษณ์
นายทอง	จันทลาด	น.ส.ทนูพิน	พรหมจารุร์
นายอรรถนพ	ดิษฐ์สุวรรณ	นายดันย์	กรรณ์แก้ว
นายสรพงษ์	บุญรอดคำ	นายแสงวงศ์	พันธ์บัว
นายบัญฑม	ภู่ทอง	นายวิเชียร	พร้อมพาณิชย์
นายจีระ	บุญมาก	นายเสวี	วิเศษสุวรรณ
นายศิลปุณ	โภจนแสงสุวรรณ	นายนิติกร	กีรติภากร
นายประเสริฐ	วิโรจน์คงชนะ	นายบรรพต	ฉิมварี
นายประสาร	วิโรจน์คงชนะ	นายชีวิน	ชัยเตชะ
นายสมพงษ์	ผลอยเรืองรัศมี	นายสุรินทร์	ศรีวีระวนานิช
นายสมควร	แซ่ใจ	นายรัตน์	งอนจันทึก
นายสุภาพ	แซ่ห่วง	นายวิจิน	บุญส่งศรี
นายพันธ์ศิริ	เกิดสุข	นายชูศักดิ์	ไชยยุทธนันท์
นายไชยศ	จันทร์ใจดิ	นายอภิสิทธิ์	พรศิริเลิศกิจ
นายสมเกียรติ	เพชรเพ็ง	นายประยงค์	ดวงผลอย
นายชาดา	ศิริขันธ์	นายสุพจน์	เทรียญสกุลอยุ่ดี
นายสมเด็จ	วิรุพผล	นายตีอตตี	แซ่ตั้ง
นายประวัติ	ภัสรากุล	นายสุกิจ	ทองประสุตร
นายเรียม	กองกันยา	นายประยุทธ	แจ่มสุนทร
นายขัยศิลป์	ลาดศิลา	นายสุดที	ปิยะวงศ์
นายประเสริฐ	เดชมี	นายเอี่ยมช旺	แซ่ไกย
นายเจียเช้ง	แซ่จัว	นายประสะพั้ย	สมส่วน
น.ส.ไม่ทราบชื่อ		นายมานพ	ໂດກกระเทียม
นายคชากร	ซีพคำรง	นายสุรศักดิ์	พวงทอง

นายนิยม	อุปพันธ์
นายคง	เงียบตะคุ
นายวิชัย	สุภากรรัม
นางศูภรี	พักตร์ฟ่อง
นายมงคล	ปืนแสงจันทร์
สามเณรมนตรี	โลทั่สุวรรณ
นายนพ	พรหมเจริญ
น.ส.สนิท	เพนกระเทก
นายมณฑียร	ผ่องозвี
นายพูลสุข	พงษ์งาม
นายณอนอม	ปานเอี่ยม
นายสมชาย	เกิดมณี
นายเอกนก	ปฏิการสุนทร
นายฉ่อง	จายพัฒน์
นายสาย	ฤทธิ์วนิช
นายสุพจนนา	จิตตลดาภรณ์
นายจำรัส	ประเสริฐฤทธิ์
นายจันทรคุปต์	ทรงช่อง
นายสาโรจน์	วารเดชียะ

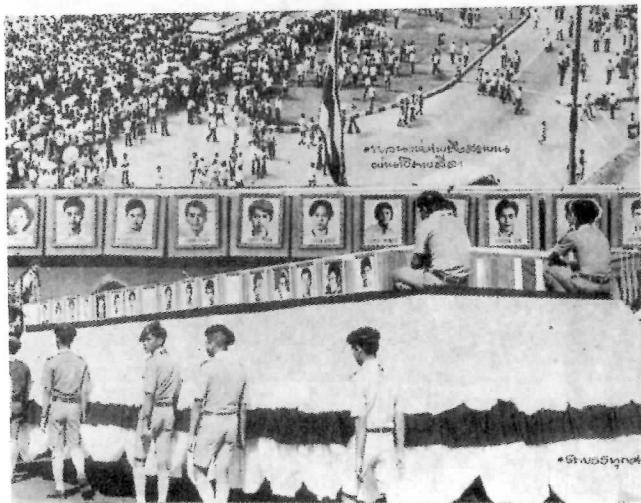
หมายเหตุ : ได้รับแจ้งเพิ่มเติมอีก 2 ราย เมื่อ 3 ตุลาคม 2517

นายทงศักดิ์ ไม่ทราบนามสกุล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ยืนยันพร้อมหลักฐาน
ชายไม่ทราบชื่อ โรงพยาบาลศรีราชา yืนยันพร้อมหลักฐาน

ผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516

ประเภทพิการ	จำนวน 45 คน
ประเภทจิตฟันเฟือง	จำนวน 27 คน
ประเภททุพพลภาพ	จำนวน 11 คน
ประเภทสูญหาย	จำนวน 4 คน

โครงการเฉลิมฉลองพิธีเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

โครงการ : กำแพงประวัติศาสตร์

ความเป็นมา

ด้วยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย คhairที่จะให้มีการจัดสร้างกำแพงประวัติศาสตร์ “ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย” ขึ้นเป็นอนุสรณ์สถานเพื่อบันทึกประวัติของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวพันกับการต่อสู้และการสร้างสรรค์การปักธงประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยให้ขาวธรรมศาสตร์ และประชาชนทั่วไปได้ระลึกและจดจำสืบไป

สวนประดิษฐารม กำแพงประวัติศาสตร์

สวนประดิษฐารม ชื่นเง่าน้ำ, ชารน้ำใหญ่ทอดยาวคดเคี้ยวมาแทนค่าสายชารแห่งการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย โดยมีนัยแห่งความเป็นธรรมศาสตร์ โดยชารน้ำใหญ่มายถึงสัญลักษณ์ลายตราการต่อสู้เคลื่อนไหวไปตามกาลเวลา ไม่มีที่สิ้นสุดไปสู่ “ธรรม” คือสิ่งที่ดีกว่า เขื่อมจากเหตุการณ์หนึ่งไปสู่อีกเหตุการณ์หนึ่ง ประดิษฐารมทั้ง 11 ชิ้นงาน จะมีร่องน้ำใหญ่ตลอดสายเขื่อมร้อยเหตุการณ์ต่างๆ มีก้อนกรวดหินดินรายฐานรูปแบบ หลักศิริวงศ์เรียงราย หมายถึงการร่วมกันต่อสู้ไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ของขบวนการผู้รักความเป็นธรรมทั้งปวง

ประดิษฐารม 11 ชิ้นได้แก่

- การอภิวัฒน์ 2475
- การก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
- ธรรมศาสตร์กับขบวนการเสรีไทย
- ขบวนการนักศึกษา 11 ตุลาคม 2494

5. ขบวนการสันติภาพ พฤศจิกายน 2495
6. การเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้งสากลปี 2500
7. ยุคสายลมแสงแดด
8. ยุคแสงหา
9. เทฤการณ์ 14 ตุลาคม 2516
10. เทฤการณ์ 6 ตุลาคม 2519
11. เทฤการณ์จากอดีต คือปัจจุบัน มุ่งสู่อนาคต

ธรรมศาสตร์กับการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย 14 ตุลาคม 2516

หลังจากประเทศไทยตกอยู่ภายใต้การปกครองด้วยระบบเผด็จการทหารมาเป็นเวลานาน ต่อมากลับมีสถานการณ์คนหนุ่มสาวของโลกเสรีประชาธิปไตยเคลื่อนไหวไปสู่การแสงหาเสรีภาพมากยิ่งขึ้น นิสิต นักศึกษา ประชาชนไทยที่เดิมโน้มน้าวมาทางการเรียนรู้ปัญหาของสังคม ได้ทำการเคลื่อนไหวในลักษณะการปฏิวัติทางสังคม วัฒนธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ขนาดใหญ่ จากการเมืองระบบบิดไปสู่การเมืองระบบเบิด มีการปลดปล่อยพลังทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จากเผด็จการหรือระบบราชอาณาจักรทหารเป็นใหญ่ ไปสู่ระบบการเมือง เศรษฐกิจเสรีในเกือบทุกด้าน

ลักษณะของประติมากรรมสุ่มน์

เทฤการณ์ 14 ตุลาคม 2516

เป็นประติมากรรมรูปทรงคล้ายโถม ฐานกว้างค่อนข้าง เรียวขึ้น ส่วนปลายแบ่งออกเป็นสองตอน ตอนแรกรูปทรงคล้ายกำปั้นหรืออาจดูเป็นคล้ายพาน ส่วนที่สองเป็นเกลียวลักษณะหมุนพวยพุ่งปลายสุดเป็นรูปปากกำลังหินสูท่องฟ้า หล่อด้วยทองเหลืองบางโลหะผสมทองแดง (ล้ำค่า) และดีบุกสีดำแดง (มันปู) จากฐานด้านล่างขึ้นไปสู่ด้านบนจะเป็นเรื่องราวของประชาชนทุกหมู่เหล่าเดินคล้องแข่น ด้านหน้าเป็นป้ายผ้าเขียนคำว่า 14 ตุลาคม 2516 เป็นตัวเลขไทย และภาษาอังกฤษคำว่า 14th OCTOBER 1973 สูงขึ้นไปจากฐานทุกหมู่เหล่าเป็นภาพการชุมนุม

ที่ล้านโพธิ์และ
เคลื่อนสุ่มนราษฎร
จากฐาน
ด้านหลังส่วนฐาน
ด้านข้างซ้ายและ
ขวาตีเบตง ด้าน
ผ่านตัวประติมาต
คานเป็น
ห้องเหลืองบวกใน
ขนาด 60 เซนติเมตร
ด้านละ 4 เส้น
กัน (ตามรูป)
ด้านหลัง
เดียกันกับพื้นแม่
พื้นผิวน้ำครุฑ (ไม้)
งบประมาณ

ที่ลานโพธิ์และสนามฟุตบอลธรรมศาสตร์ ขบวนทิวทัศน์ต่างๆ ของนิสิต นักศึกษา ประจำปี ที่เคลื่อนสูญน้ำชาดำเนินกลางเพื่อเรียกร้องหาเสรีภาพ/การรักษาความประชานิยม/การลุกขึ้นสู้ของประชานิยม

จากฐานลิ่งรูปนาฏราช 314 เซนติเมตร (3 เมตร 14 เซนติเมตร) ฐานกว้าง 150 เซนติเมตร ด้านหลังส่วนฐานประดิษฐ์มีการรูปผ้าใบไปในกำแพงหินแกรนิตสีแดงเลือดแห้งประมาณ 45 เซนติเมตร ด้านข้างซ้ายและขวาตัวประดิษฐ์มีการเป็นแท่นหินแกรนิตสีดำรูปสีเหลี่ยมคงหมุน ด้านกว้าง 50 เซนติเมตร ด้านข้างและด้านหลังกว้าง 60 เซนติเมตร สูง 240 เซนติเมตร และมีคานบันพาดฝ่านตัวประดิษฐ์มีคานบัน

คานเป็นหินแกรนิตดำเข่นกัน ลักษณะแตกหักจากกันทั้งสองด้าน มีใช่หล่อด้วยทองเหลืองบางโลหะผสมตรึงอยู่กลางคาน พาดฝ่านเหนือตัวนก ตัวนกจะมีความกว้าง ยาว สูง ขนาด 60 เซนติเมตร แท่นเสาหินด้านซ้าย ขวา มีใช่หล่อด้วยทองเหลืองโลหะผสมโอล่อกoma ด้านละ 4 เส้น ลักษณะคล้ายถูกกระแทกให้ขาดออกจากกัน ความยาวของโซ่แต่ละเส้นยาวต่างกัน (ตามรูป) แท่นเสาหินและคานหินแกรนิตพื้นผิวนุ่มนวล (หยาบ)

ด้านหลังเสาหิน คาน และตัวประดิษฐ์มีการเป็นกำแพงหินแกรนิตสีแดงเลือดแห้ง (สีเดียวกันกับหินแกรนิตประดิษฐ์มีการรูปผ้าใบ 6 ตุลาคม 2519) กว้าง 350 เซนติเมตร และสูง 330 เซนติเมตร พื้นผิวนุ่มนวล (หยาบ) ปูสลับร่อง

งบประมาณการก่อสร้าง 2,500,000.00 บาท (สองล้านห้าแสนบาทถ้วน)

สืบฯ

สืบทอดเจตนาرمณ์ 14 ตุลา

ชูธงแห่งสันติภาพ

สืบทดสอบตามวันที่ 14 ตุลา - ชุดงแห่งสัมติภาค

เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปฏิวัติเอกสารประชาธิปไตยครั้งที่สองหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 เนื่องจากระยะห่างของกาลเวลา กว่า 50 ปี ความมัวหม่นของการเปลี่ยนแปลง 2475 อันเนื่องจากความขัดแย้งภายในของคณะราษฎรผู้ก่อการ การไม่สามารถปฏิบัติให้บรรลุผลการที่กำหนด การเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์โลก ที่สำคัญได้แก่ สังคมโลกครั้งที่สองและสังคมยุคดิจิตาล และท้ายสุด คือการเคลื่อนไหวโฉมที่ล้มล้างของศัตตรุทางการเมืองของคณะราษฎร

มีนักเขียน นักเคลื่อนไหวที่มีข้อเสียงท่านหนึ่งได้แสดงทัศนะว่า หลักการที่คณะราษฎร กำหนดไว้และไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นจริงได้นั้น ได้กล่าวเป็นอุดมการณ์ของประชาชนผู้รักชาติ ประชาธิปไตย หลักการของคณะราษฎรนี้อยู่ 6 ประการ เรียกว่าหลัก 6 ประการของคณะราษฎร กล่าวอย่างสั้นๆ มี 2 หลักใหญ่ ได้แก่ หลักของเอกสาร ความมีเอกสารของชาติในทุกด้าน หลักของเอกสารนี้ ไม่ได้หมายเพียงถึงการพันจากสัญญาเสียเบรียบที่ทำให้ประเทศต้องเสีย อำนาจ给自己 แต่หมายถึงหลักของการปกครองตนเองของประชาชน หลักเอกสารในที่นี้จึงหมายถึงประชาธิปไตยในตัวด้วย

ในด้านประชาธิปไตยนั้นจำแนกได้เป็น 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ประชาธิปไตยทางการเมือง กากยกรรมรับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ ประกันรายได้และการมี งานทำของประชาชน ประชาธิปไตยทางสังคม-วัฒนธรรม ให้ประชาชนมีการศึกษาสูง ไม่ถูก แทรกแซงย่ำว่าเป็นผู้ต่อต้าน หรือวัฒนธรรม

การเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรและขบวนการต่างๆ ตั้งแต่กบฏสัมติภาค (พ.ศ. 2495) การต่อต้านการเลือกตั้งที่ไม่เรียบร้อย (พ.ศ. 2500) เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และการ เคลื่อนไหวที่สืบท่อจากนั้น หรือที่เรียกว่า การต่อสู้เพื่อเอกสารหรือประชาชาติ ประชาธิปไตยและ

ความเป็นธรรมในสังคม จนนำไปสู่การสังหารหมู่ 6 ตุลาคม 2519 กรณีมืออาชญากรรมพิเศษ (พ.ศ. 2535) ก็ยังคงอยู่ในหลักเอกสารประชารัฐปีไทยของคณะกรรมการฯ แต่ก็มีความแตกต่างในรายละเอียดหลายประการดังต่อไปนี้ ประกอบข้อความของผู้เข้าร่วมเหตุการณ์ ผู้นำแต่ละฝ่าย ไปจนถึงผลกระทบจากเหตุการณ์นั้น

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคมได้มีการเข้าดูและประกาศสืบทอดเจตนาธรรมณ์ 14 ตุลาคม เพื่อว่าผู้ที่เสียสละชีวิตไปจะไม่เสียสละโดยเปล่าประโยชน์ และเพื่อให้เจตนาธรรมณ์ปราภูมิเป็นจริง

ขบวนการ 14 ตุลา อาจกล่าวได้ว่าก่ออุปร่องขัดเจนหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2514 โดยใช้ข้ออ้างเดิมเกี่ยวกับการคุกคามของคอมมิวนิสต์ ซึ่งขณะนั้นได้เปิดโอกาสใช้การต่อสู้ด้วยอาวุธ แล้วหลายปี การต่อสู้ด้วยอาวุธที่มีปัญญาณหายนะเข้าร่วม ประกอบกับการปฏิวัติใหญ่ขึ้นซึ่ง กรรมการในประเทศไทย สมควรอินโดจีนที่ร้อนแรงขึ้น และขบวนการ “ชัยใหม่” ในยุโรปและอเมริกา ได้ก่อการแสลงของความคิดประชาชาติ ประชารัฐปีไทยและสังคมนิยม ทำให้กลุ่มนักศึกษา-ปัญญาณรวมตัวขึ้นเป็นขบวนการอย่างรวดเร็ว

ก่อนหน้านั้นกลุ่มนักศึกษา-ปัญญาณบางส่วนได้ไปสัมผัสกับชนบท ได้เริ่มเห็นปัญหา พื้นฐานของประเทศ ได้ประจักษ์ว่าการพัฒนาเป็นความจำเป็น ไม่ใช่สิ่งฟุ่มเฟือย บางส่วนกังวล กับการครอบงำทางเศรษฐกิจ-การเมืองของมหาอำนาจต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันได้แก่สหรัฐ-ญี่ปุ่น บางส่วนมองเห็นภัยจากอำนาจเผด็จการที่พยายามกรร่วมกับมหาอำนาจกับประเทศไทย เพื่อนบ้าน ภายในระบอบอำนาจในกลุ่มพวกร้อง เป็นบ่อเกิดของการทุจริตประพฤติมิชอบ และบางส่วนนึงถึงทางลัดในการไล่ทันอารยประเทศ

กระแสการเคลื่อนไหวที่เริ่มต้นอย่างเป็นไปเองและเป็นเอกเทศได้ค่อยๆ ประสานกัน ก่อเป็นเสาหลักของการเคลื่อนไหว ซึ่งเมื่อประมวลแล้วก็เป็น 2 เรื่องใหญ่ ได้แก่ เอกราชและประชารัฐปีไทย ในขบวน 14 ตุลา นั้น ได้เห็นการเคลื่อนไหวอันหลากหลายจากหลายกลุ่ม จำนวนมากมีลักษณะเป็นไปเอง แทนนำสำคัญได้แก่ศูนย์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

ขบวนการ 14 ตุลา และพันธมิตรได้ปลดเปลือกอำนาจจากการเมืองออกจากมหาวิทยาลัย ทำลายการผูกมัดเสรีภาพการแสดงออกของหนังสือพิมพ์ และท้ายสุดปลดปล่อยสิทธิ์ ประชารัฐปีไทยของประชาชนจากการจำกัดของอำนาจเผด็จการ เป็นครั้งแรกที่ประชาชนไทยได้ตระหนักรู้ในอำนาจของตนเอง

การเคลื่อนไหว
พัฒนาเอกชนที่
ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ
(2540) คงมีๆ กับ
การเมืองการปกครอง
แต่เน้น
เป็นเลี้นตรง กับ
การขยายตัวของ
เงินโลก วิกฤติ
ข้ามชาติจนกระทั่ง
เหล่านี้ทำให้ประเทศไทย
ในประเทศ
กลุ่มองค์กรหลัก
กระบวนการโลกภัย
เริ่มร่องให้อันธุล
จนถึงสิทธิของคน
ปกเคียงของท่าน
ประชาชนแห่งชาติ
ขบวนการ
ที่อยู่กัน รู้สึก
ภาคภูมิคุ้มครอง

หยดฝนย้อยหยาดฟ้ามาสู่ดิน	ประมวลสิ้นเป็นมหาสารใหญ่
แผลเสียงชัดปấpอิงมีไป	พลังไหลแรงรุดสุดต้านทาน
อันประชาสามัคคีมีจัดตั้ง	เป็นพลังแกร่งกล้ามหาศาล
แสนความอุ่นแสนศรูหมู่อันอพอล	ไม่อาจต้านแรงมหาประชาชน

ฤทธิาบดี สายประดิษฐ์ พ.ศ. 2516

การเคลื่อนไหวของขบวนการ 14 ตุลา และการต่อสู้ของกลุ่มองค์กรประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ต่อเนื่องมาได้เปิดฝ่าใหม่ทางสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนชาวไทย มีการจัดร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญซึ่งไม่ได้สืบเนื่องกับการรัฐประหารเป็นครั้งแรก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (2540) คงมีจุดอ่อนที่สำคัญอยู่บ้าง แต่ก็เป็นรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองอย่างสูง เปิดทางสำหรับการปฏิรูปการเมืองของประเทศ

แต่แนวทางของการต่อสู้เพื่อเอกสารและประชาธิปไตยของประชาชนก็มิใช่จะราบรื่น เป็นเส้นตรง การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่สำคัญได้แก่การสลายตัวของโลกสังคมนิยม การขยายตัวของระบบทุนนิยมจนกระทั่งครอบงำระบบโลกในปัจจุบัน ภาระการผันผวนของการเงินโลก วิกฤติเศรษฐกิจในประเทศโลกที่สามจำนวนมาก การเติบใหญ่อย่างรวดเร็วของบรรษัทข้ามชาติจักรทั้งในพื้นที่เศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด 100 แห่งของโลกเป็นบรรษัทข้ามชาติถึง 51 แห่ง เหล่านี้ทำให้ประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาและการท้าทายใหม่

ในประเทศไทย เกิดมีขบวนการที่เรียกว่า “ขบวนการสังคมใหม่” ประกอบด้วย กลุ่มองค์กรหลากหลายที่ไม่มีแกนนำแน่นอน ต่อต้านระบบรัฐ ระบบทุนนิยม บรรษัทข้ามชาติ กระบวนการโลกวิถีและองค์กรที่สนับสนุนได้แก่องค์การโลก ไออัมเอฟ และองค์กรการค้าโลก เรียกร้องให้อันรักษาธรรมชาติ การพัฒนาอย่างยั่งยืน สิทธิของสตรี เด็ก และชนชาติส่วนน้อย ไปจนถึงสิทธิของเกย์และเลสเบียน แสดงทางทางเลือกและวัฒนธรรมใหม่ แต่ครั้งนี้ไม่มีการชูสมุดปักแดงของท่านประธานเหมือน ชูชองลุงโซแห่งเวียดนามเห็นหรือถือภาพ เช กุวารา นักรบประชาชนแห่งลาตินอเมริกา

ขบวนการประชาสังคมในประเทศไทยพัฒนาแล้ว กำลังวิตกังวลถึงวิกฤติทั่วด้านที่ปะทุขึ้น พร้อมกัน รู้สึกหวาดหวั่นในการรวมศูนย์ทุนที่อาจกระทบต่อระบบประชาธิปไตย กังวลและรู้สึกกดดันด้วยความมั่งคั่งที่ทำลายความเป็นมนุษย์

ในประเทศไทยกำลังพัฒนา สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายกว่าที่ผ่านมา ประเทศและประชากรจำนวนนับพันล้านคนมีปัจจัยในความยากจน โรคระบาดคร่าชีวิตปีละนับล้านคน 伤รวมกลางเมืองเกิดขึ้นทั่วไป ผู้คนนับ 10 ล้านต้องสังเวยชีวิต กลุ่มประเทศที่พ่อจะได้บันไดการพัฒนาขึ้นมาสู่การเป็นประเทศอุดสาหกรรมปลายทางทั่วโลกทั่วประเทศไทย ต้องเข้มงวดกิจกรรมเศรษฐกิจ ความมั่งคั่งที่สะสมมาหลายศิบปีมลายหายไปช้าๆ เวลาข้ามคืน สังคมตกอยู่ในสภาพไม่มั่นคง

ในสถานการณ์เช่นนี้เราจะสืบทอดเจตนาณ์ 14 ตุลาคมอย่างไร?

การก่อวินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดที่นครนิวยอร์ก และตึกเพน塔คอนทิกรุงขอิงตันประเทศไทยหรือ ก่อความดีนตะลึงไปทั่วโลก ปลูกอสรุษส่วนรวมขึ้นมาคุกคามชาวโลก พร้อมกับเปิดเผยแพร่ให้เห็นความขัดแย้งหลายมิติที่ซุกซ่อนอยู่ระหว่างชนชาติ ชนเผ่า เนื่องกับชนเผ่าใด ระหว่างผู้มั่งมีกับผู้ไม่มี และระหว่างวิถีชีวิตแบบทุนนิยมกับวิถีชีวิตแบบอื่น กล่าวโดยรวมก็คือเปิดเผยแพร่ให้เห็นปัจจัยแห่งสงครามโลกที่จำต้องเร่งขัดใจก่อนที่จะสายเกินแก้

กล่าวกันว่าสิ่งที่ต้องล้มตายก่อนในคราวในสังคม คือความจริง สิ่งที่จะต้องล้มตายอีกนิด ได้แก่ สิทธิเสรีภาพ สภาพแวดล้อมธรรมชาติ การอยู่ดีของประชาชน ความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน สังคมได้กล่าวเป็นเป้าหมายหลักที่ขาดไม่ได้ในสำนึกและความห่วงใยที่จะต้องป้องกัน ปัดเป่าไม่ให้เกิดขึ้น แต่ว่าสังคมมักจะเกิดขึ้นภายในใจก่อนที่จะเบิดอกภายนอก

มีลักษณะความคิดสำคัญอยู่ 5 ประการด้วยกัน ที่บ่งชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ต้องล้มตายแล้วและการทำลายล้าง ซึ่งมีอำนาจสูงขึ้นเรื่อยตามการพัฒนาของเทคโนโลยีและการตั้งถิ่นที่อยู่กันอย่างแอบอัดในเมือง ลักษณะทั้ง 8 ประการได้แก่

1. ลักษณะของความเป็นเจ้า เกิดขึ้นในหมู่ประเทศไทยกิม豪อำนาจและมหาอำนาจทั้งหลาย ที่ต้องการบงการโลกให้ดำเนินไปตามแบบที่ตนต้องการ ไม่ยอมรับวิถีดำเนินชีวิตและวิธีการแก้ปัญหาอื่นที่แปลกหรือตรงข้ามที่ตนรู้จัก เพื่อที่จะต่อสู้กับลักษณะที่ต้องเสริมให้มีใจว่างและใช้ลักษณะเป็นเพื่อน

2. ลักษณะทหาร หรือความคิดในการใช้แผนยานานุภาพความรุนแรงในการแก้ปัญหา หรือปั่นปู ให้ผู้อื่นจำยอมปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ลักษณะทามีแนวโน้มที่จะขยายตัว เอ่องออก เห็นได้จากการแข่งขันทางอาชุก ซึ่งมักนำไปสู่สังคมใหญ่หน้อยในที่สุด

3. ลักษณะขาดเก็บกำไร ยึดถือผลประโยชน์กำไรสูงสุดอยู่เหนือสิ่งอื่นใด ที่สำคัญคืออยู่

เหนือชีวิตแล

5. ค

เพื่อการเติบโต

6. ค

เห็นความรุ

7. ค

นุ่น ลักษณะ

8. ค

เมื่อต

สังคมโลก

เป็นการต่อสู้

สืบทอด

เห็นอุปนิสัยและอิสระภาพของผู้อื่น

5. ลักษณะบุคคลนิยม การบริโภคจนเกินความต้องการจำเป็น เป็นการบริโภคที่ถูกกระตุ้น เพื่อการเดิบโตทางเศรษฐกิจและเพื่อแสดงฐานะของผู้บริโภค

6. ลักษณะขาดความรับผิดชอบ ชีวิตขาดวินัย ชีวิตขาดวินัยที่เป็นประชารัตน์โลกให้ต้องตาต่อ ตากเป็น เหี้ยความรุนแรงทั้งในบ้าน บุตร ท้องถนน สำนักงาน และยามสังคม เช่นที่ถูกปั่นขึ้นหมู่

7. ลักษณะขาดความรับผิดชอบ ขาดความเชื่อและอริยธรรมของตนว่าเห็นอกกว่า ผู้อื่น ลักษณะขาดความรับผิดชอบ เช่นเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อเข้าร่วมสังคมมากที่สุดอย่างหนึ่ง

8. ลักษณะหลงตัวเอง คิดว่าตนเองสำคัญที่สุด หากขาดไปแล้ว โลกก็อยู่ไม่ได้ เมื่อต้องต่อสู้กับระบบตลาดที่ไม่เป็นธรรมและมีมือที่มีมองไม่เห็น เมื่อต้องปัดป้องภัยแห่ง สังคมโลกที่ตั้งทະมีนครอบงำไปทุกหนทุกแห่ง คงไม่มีอะไรดีกว่าชูธงแห่งสันติภาพขึ้นสู้รับ เป็นการต่อสู้ที่มีเดิมพันสูง เพราะว่าถ้าหากไม่มีสันติภาพก็หมายถึงความหายนั้

สืบยอดเจตนารวม 14 ตุลาคม ชูธงแห่งสันติภาพ!

อนุช อาภาภิรม

28 กันยายน 2544

ตื่นเต้นเตรียม

ตื่นเต้นเตรียม	อย่ายอมทันก้มหน้าฝืน
หอคดานบกรอบกปีน	หรือหอนคลื่นกระแสเรา
แผนดินมีหินขาวดิ	ที่คาดมาตรฐานความใจดูแล
ปลื้นปล้อนตะลอนเอ่า	ประโยชน์เข้าเจพะตุน
จงสู้จนสุดฤทธิ์	แม้ชีวิตจะดับพ้น
ศักดิ์ศรีมนุษย์ชน	ไม่ยอมทันเป็นทาสใคร
โถมคลื่นของมวลชน	กระหน่นนำนศตตุ่นพ่าย
ยืนหยัดปานมดหมาย	กระหน่นให้มันได้คิด
เจ็บแล้วจักต้องจำ	อย่าหลงคำเคลื่อนยาพิษ
คำหวานสมานจิต	กลพิชิตศตวรรษ
หากหวังเสรีภาพ	หวังโลกราบรื่นราศรี
สันติภาพจักมี	เพรากการที่เราต่อสู้
ร.ว. ไพบูลย์ประจันทร์ 3 พ.ย. 2515	

ดำเนินงานคุณกล้า วีรชน 14 ตุลา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 28 ปีที่แล้ว เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ทุกหมู่เหล่า ได้มา ณ สถานที่แห่งนี้ เพื่อรวมตัวเรียกร้องให้มีการบริหารบ้านเมืองด้วยระบบประชาธิปไตย เรียกร้องรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนชาติไทย ขบวนการนิสิตนักศึกษาได้นำพาคลื่นมหาชนกว่าห้าแสนคน และหากันบัดบังประเทศกว่าล้านคน ร่วมแสดงพลังที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ขับไล่อำนาจเผด็จการ และผลักดัน ให้ประชาธิปไตยของประเทศไทยก้าวหน้าไปได้อีกขั้นหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลนักกิจ สภาผู้แทนกิจ บุตมสภากิจ องค์กรอิสระต่างๆ กิจ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ และประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้ ล้วนมีรากฐานมาจาก การต่อสู้เรียกร้อง เมื่อ 14 ตุลา 2516 ทั้งสิ้น

เฉลิมฉลองประวัติศาสตร์การต่อสู้ของมนุษยชาติ ไม่มีพัฒนาการใดที่ได้มาโดยง่าย 14 ตุลา 2516 วีรชน 77 คนได้พลีชีพ อีกจำนวนมากได้บาดเจ็บและอีกจำนวนหนึ่งทุพพลภาพจนถึงทุกวันนี้ พากเข้าได้ล้มลงเพื่อปูทางให้ประชาธิปไตยเติบใหญ่จนทุกวันนี้ เป็นความเจ็บปวดร้าว อย่างยิ่งที่สิ่งถูกต้องดีงามเหล่านี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่เสียเลือดเนื้อและชีวิต ตั้งแต่นั้น 14 ตุลาคม ของทุกปีพากเราจึงมาหม่ำนุ่ม ณ ที่นี่ เพื่อมาร่วมรำลึกถึงวีรชนเพื่อนร่วมชาติที่จากไป และพบปะ เพื่อนมิตรที่ได้ร่วมเหตุการณ์ครั้งนั้น

เป็นที่น่ายินดียิ่งที่การจัดงานในปีนี้รัฐบาลได้เข้าร่วมอย่างเต็มที่ อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ที่สี่แยกคอกวัว ได้สร้างเสริจและเปิดตัวต่อสาธารณะได้ในปีนี้ ประติมานุสรณ์ 14 ตุลา ของ โครงการจำเพงประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปีนี้ เช่นกัน ภารวัตถุทั้งสองขึ้นนี้ นอกจากจะได้บันทึกยานามวีรชนคุณกล้าแล้ว ยังเป็นประจักษ์พยานให้โลกได้รู้ว่า สังคมไทยมีอุดมการณ์ มีจุดยืน รวมพลังความคิด มีความสามารถ มีความกล้าหาญ

กล้าเสียสละ อนุสรณ์สถาน 14 ตุลาจะเป็นโจทย์ที่ให้อนุชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้า เข้าใจ และภูมิใจในพื้นฐานพัลสังคมไทย ส่วนโครงการกำแพงประวัติศาสตร์ได้ร้อยเรียงลำดับเหตุการณ์การต่อสู้ของชาวอธรรมศาสตร์กับการพัฒนาทางสังคมประชาธิปไตยไทย โครงการเสริมสร้างประสบการณ์ที่กล้าหาญเกิดวีรภาพ 14 ตุลาที่ยิ่งใหญ่ได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการจัดงาน 14 ตุลา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รัฐบาลจะใช้โอกาสนี้ขยายผล ให้วีรภาพ 14 ตุลาให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างเต็มที่ พื้นฐานความต้องการของวีรชน 14 ตุลา คือประชาธิปไตยที่ต้องสร้างความผาสุกนิรันดร์ให้แก่สังคมไทย ดังนั้น การจัดงานในปีนี้ นอกจากได้มาร่วมรำลึกถึง ตำนานคนกล้า วีรชน 14 ตุลา ร่วมเฉลิมฉลองอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา และประดิษฐ์อนุสรณ์ 14 ตุลา ของโครงการกำแพงประวัติศาสตร์ คณะกรรมการจัดงานยังมีความประสงค์ที่จะใช้โอกาสนี้กระตุ้นเตือนให้รัฐบาล ประชาชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา ร่วมกันศึกษาค้นคว้า ตลอดรับบทเรียนจากประวัติศาสตร์ 14 ตุลาฯนี้ให้เจิดจรัส

ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ประเทศชาติได้ประสบปัญหาภัยคุกคามร้ายแรง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการฟ่ายแฝงในสังคมความเศรษฐกิจ ภายใต้ความมุ่งมั่นเอาไว้สูงสุดของประเทศผู้ชนะ ระบบทุนนิยมได้พัฒนาถึงขั้นการค้าที่ไม่มีสินค้ามีมูลค่ามากกว่าการค้าและบริการในภาคเศรษฐกิจที่มีการบริโภคจริงหลายสิบเท่าตัว และได้วางกฎติกาที่สับสนซ้อนมากนายซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อผู้ได้เบรียบอย่างยิ่ง อาทิเช่น การค้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า การเก็บหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ การซื้อขายตราสาร กวழชัยลิขสิทธิ์ เหล่านี้เป็นต้น ประเทศไทยพยายามปะทะองตัวหลีกเลี่ยงภาวะล้มละลาย และหวังว่าจะผ่านวิกฤตนี้ไปได้ แต่ในความเป็นจริงประเทศไทยมีภาระหนี้สินล้นพ้นตัว ดังนั้นหากสังคมไทยไม่เริ่มต้นทำความเข้าใจต่อที่มา ประชาชาติไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษา เก็บรับบทเรียนจากวีรกรรม 14 ตุลาอย่างจริงจัง และพัฒนาขยายผลเพื่อวางแผนจัดการความมุ่งมั่น พัฒนาความคิด จัดรูปแบบ เสริมสร้างจิตใจที่กล้าหาญ กล้าเสียสละ เพื่อร่วมพลังต่อสู้ให้ประเทศชาติหลุดพ้นจากภัยคุกคามร้ายแรงนี้ให้เจิดจรัส

สำหรับเพื่อนมิตรที่ได้ร่วมต่อสู้ในเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 อย่างวีรอาจหาญ ซึ่งมีอยู่ทุกแห่งหนึ่งที่สำคัญที่สุด ขอได้ตั้งสติ และตรึกตรองร่วมกันว่าพื้นฐานความ

ต้องการของวีรชน 14 ตุลา คือความผาสุกนิรันดร์ของสังคมไทย ใช่หรือไม่? หากใช่ ภารกิจเหล่านี้ยังไม่บรรลุ ชั้วัยประเทศชาติยังเพชญุภภาวะแพ้ส่งความเคราะห์กิจจิตต์ด้วย กอปรกับในหนึ่งเดือนเศษที่ผ่านมาโลกได้ก้าวเข้าสู่วิกฤติการณ์ร้ายแรงครั้งสำคัญของศตวรรษที่ 21 นั้น ก็คือ การโจมตีเป้าหมายอย่างไม่แยกแยะ การใช้เครื่องบินของสายการบินพานิชย์ฟุ่งชนตึกเวลล์เกรด เร็นเตอร์ในสหรัฐอเมริกา ทำให้ประชาชนหลายสิบชาติสูญเสียชีวิตกว่าห้าพันคน ภายใต้ภาวะที่รับสน ตึงเครียดและยากลำบากเข่นี้ ดำเนินคนกล้า วีรชน 14 ตุลา ยิ่งทวีความหมาย ประชาชนต่างๆ ไทยจะเป็นจะต้องยืนอยู่บนขาของตนเอง สามัคคีรวมตัวกันใช้สติปัญญา จัดรูปขบวนรวมสายาราประชานเข้าต่อสู้และนำพาประเทศชาติให้พ้นภัยให้ได้ คณะกรรมการจัดงานหวังว่าวันนี้น่าจะเป็นโอกาสที่เพื่อนมิตรและประชาชนทุกหมู่เหล่า จะรวมใจนึกกำลังฟันฝ่าวิกฤติสืบสานสร้างความผาสุกนิรันดร์ให้สังคมไทย สมดังเจตนารมณ์ของวีรชน 14 ตุลา และรักษาแผ่นดินนี้ให้ลูกหลานสืบไป

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ขอเชิญชวนทุกท่าน ได้โปรดยืนขึ้น และก้าวเดินไปสู่ลานกำแพงประวัติศาสตร์ เพื่อร่วมเปิดประติมานุสรณ์ 14 ตุลา แล้วเดินตามรอยวีรชนไปที่สีแยกคอกวัว เพื่อร่วมเฉลิมฉลองอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา โดยพร้อมเพรียงกัน ขอขอบคุณ

คำสั่งคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

ที่ 1/2544

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

ตามที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 เห็นชอบให้ปรับปรุง
องค์ประกอบของคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย โดยให้คณะกรรมการ
จัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตยคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และในการประชุมคณะ
กรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2544
ที่ประชุมมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชน
ประชาธิปไตย นั้น

อาศัยอำนาจของคณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตยตามมติคณะ
รัฐมนตรีดังกล่าว จึงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชน
ประชาธิปไตย โดยมีองค์ประกอบและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. องค์ประกอบ

1. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	ประธานกรรมการ
2. ศาสตราจารย์นิคม จันทร์วิทู	รองประธานกรรมการ
3. นายประพัฒน์ ปัญญาติรักษ์	กรรมการ
4. นายสุรพงษ์ สีบัววงศ์	กรรมการ
5. นายวราเทพ รัตนากර	กรรมการ
6. นายพรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์โคทม อารียา	กรรมการ
8. นายประสาร มงคลพิทักษ์	กรรมการ
9. นายภูมิสัน ใจนันเลิศจรรยา	กรรมการ
10. นายวีระ จันทแจ้ง	กรรมการ
11. นายสมพงษ์ สระกี	กรรมการ
12. นายกรุณ ไสางาม	กรรมการ

ชาธิปไตย

ปรับปรุง

กรรมการ

ชุมชน

คุณ 2544

งานวิเคราะห์

ประเมิน

งานวิเคราะห์

13. นางมาลีรัตน์ แก้วก่า	กรรมการ
14. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	กรรมการ
15. นางประทีป อี้องทรงธรรม ยาตะ	กรรมการ
16. นายอดิศร เพียงเกษ	กรรมการ
17. นายชัม尼 ศักดิเศรษฐ์	กรรมการ
18. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
19. รองศาสตราจารย์เอก เหล่าธรรมทัศน์	กรรมการ
20. นายสมศักดิ์ คุณเงิน	กรรมการ
21. นายจักรธรรม ธรรมศักดิ์	กรรมการ
22. นายประสาร ไตรรัตน์วงศุล	กรรมการ
23. ศาสตราจารย์สมศักดิ์ จักรไพบูล	กรรมการ
24. ร้อยตำรวจตรีเกรียงศักดิ์ โลหะขالะ	กรรมการ
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมยศ เอื้อไทย	กรรมการ
26. ศาสตราจารย์กนก วงศ์ตระหง่าน	กรรมการ
27. นายสมคาด สีบตรະภุล	กรรมการ
28. นายเกรียงกมล เลาหไฟโจน	กรรมการ
29. นายสุนัย จุลพงศธร	กรรมการ
30. นายวิเชียร คุตดวัส	กรรมการ
31. นายสงวน นิตยารัมภ์พงศ์	กรรมการ
32. ผู้แทนเครือข่ายองค์การนิสิตนักศึกษา	กรรมการ
33. นายสวัสดิ์ เศรษฐสิทธิ์	กรรมการ
34. นายสุชาติ ยิ่งประเสริฐ	กรรมการ
35. นายกฤชณพล ศิริสัมพันธ์	กรรมการ
36. นายพีระศักดิ์ จิตติวิมลกุล	กรรมการ
37. นายณป์ไทย ศาสนนันทน์	กรรมการ
38. ศาสตราจารย์สันต์ หัตถีรัตน์	กรรมการ

39. นายอุดมย์ เจียบบริบูรณ์	กรรมการ	2.3
40. นายภูมิธรรม เวชย์ชัย	กรรมการ	มอบหมาย
41. นายเทอดเกียรติ ศักดิ์คำดาว	กรรมการ	ทั้งนี้
42. นายสุรินทร์ จิระวิชิตภู	กรรมการ	ถึง ๑
43. นายวัชระพันธ์ จันทร์ขจร	กรรมการ	
44. นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์	กรรมการ	
45. นายอภัยวนิช วัชรสินธุ	กรรมการ	
46. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณหรือผู้แทน	กรรมการ	
47. นายประยูร อัครบาวช	กรรมการ	
48. นายชัยวัฒน์ สุริชัย	กรรมการ	
49. นายวิชาติ วัฒโน	กรรมการ	
50. นายชัชวาลย์ ชาติสุทธิชัย	กรรมการ	1. คณะกรรมการ
51. นายอนพล วัฒนกุล	กรรมการ	1. ๑
52. นายวัฒน์ วรรณยางกูร	กรรมการ	2. ๑
53. นายสมาน เลิศวงศ์รัฐ	กรรมการ	3. ๑
54. นายประยงค์ เต็มชาลา	กรรมการ	4. ๑
55. นายพีรพล ตริยะเกษตร	กรรมการและเลขานุการ	5. ๑
56. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัสวดี ทุ่นพยนต์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	6. ๑
57. นางแวงน้อย พัวพัฒนกุล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	7. ๑
		8. น
		9. น
		10. น
		11. น
		11. น
		12. น
		13. น

2. อำนาจหน้าที่

2.1 พิจารณา กำหนดแนวทางเตรียมการและดำเนินการจัดงานเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย (บริเวณสีแยกออกวัว)

2.2 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณา เสนอความคิดเห็น และหรือดำเนินการในเรื่องหนึ่ง เรื่องใด อันเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

2.3 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย
มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สัง ณ วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2544

พันตำรวจโท

— //

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

1. คณะกรรมการประจำสำนักงานเลขานุการ และประธานงานทั่วไป

1. นายพีรพล ตริยะเกشم	ประธานอนุกรรมการ
2. นายบวร ยสินทร	รองประธานอนุกรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัสวดี หุ่นพยนต์	อนุกรรมการ
4. นางปราณี สีบัววงศ์	อนุกรรมการ
5. นายปภินันท์ สันติเมธนีดล	อนุกรรมการ
6. นายเมธี จันจารุภรณ์	อนุกรรมการ
7. นายสถาพร ล้มมูล	อนุกรรมการ
8. นายสมหมาย สุระขัย	อนุกรรมการ
9. นายกฤษṇพล ศิริสัมพันธ์	อนุกรรมการ
10. นายสมศักดิ์ ไกษยสุข	อนุกรรมการ
11. นายวีระ สมความคิด	อนุกรรมการ
11. นายพรขัย มีมาก	อนุกรรมการ
12. นายกริช นนทฤทธิ์	อนุกรรมการ
13. นายอิทธิพล ศรีพะนาวน	อนุกรรมการ

14. นางแน่น้อย พัวพัฒนกุล	อนุกรรมการและเลขานุการ
15. นายสุริยา เศรียรักษ์คำไฟ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
16. นายเอก ตริยะเงียม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. คณะกรรมการฝ่ายศิลปกรรม

1. อาจารย์ larawan y. อุปอินทร์	ประธานที่ปรึกษา
2. อาจารย์สันติ อิศโกรุณกุล	ที่ปรึกษา
3. นายนิวัติ กองเพียร	ที่ปรึกษา
4. นายพิทักษ์ ปิยะพงษ์	ที่ปรึกษา
5. นายธนพน วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
6. นายชัยชาลัย ชาติสุทธิชัย	รองประธานอนุกรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริชา เถาทอง	อนุกรรมการ
8. อาจารย์อำนวย เย็น上官	อนุกรรมการ
9. อาจารย์สราญ ดวงจำปา	อนุกรรมการ
10. นายทวีเกียรติ จัยยงยศ	อนุกรรมการ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรพัฒน์ พิตรปริชา	อนุกรรมการ
12. นายพิพัฒน์ พงศ์พรพิร	อนุกรรมการ
13. นายธีรภาพ โลหิตกุล	อนุกรรมการ
14. นายชาติชาย ปุยเปีย	อนุกรรมการ
15. คุณกฤติยา ภาวีวงศ์	อนุกรรมการ
16. คุณวิลัดดา วนดุรงค์วรรณ	อนุกรรมการและเลขานุการ
17. คุณมะลิวัลย์ ศรีอนุตชัย	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
18. คุณกิมมพร มัคสิงค์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3. คณะกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

1. นายสุวัฒน์ วรดิลก	ที่ปรึกษา
2. คุณเพ็ญศรี พุ่มยูศรี	ที่ปรึกษา
3. นายสุเทพ วงศ์กำแหง	ที่ปรึกษา

โครงการเฉลิมฉลองพิธีเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

4. นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี	ที่ปรึกษา
5. นายเนาวรัตน์ พงษ์เพบูลย์	ที่ปรึกษา
6. นายนิวัติ กองเพียร	ที่ปรึกษา
7. นายไกรวุฒิ ศิรินุพงษ์	ที่ปรึกษา
8. นายสุรชัย จันทิมาคร	ที่ปรึกษา
9. นายพิเชียร อำนาจเจริญ	ที่ปรึกษา
10. นายอัชวานิช ชาติสุทธิชัย	ประธานอนุกรรมการ
11. นายทองขาว ทวีปวงศ์นุกุล	รองประธานอนุกรรมการ
12. นายมงคล อุทก	อนุกรรมการ
13. นายรังสิต จงญาณสิทธิโถ	อนุกรรมการ
14. นายปิยะพร จันทิมาคร	อนุกรรมการ
15. นายอนันต์ หาญพาณิชย์พันธ์	อนุกรรมการ
16. นางนิธินันท์ ยอดแสงรัตน์	อนุกรรมการ
17. คุณนิตยา บุญประเสริฐ	อนุกรรมการ
18. คุณวิลัดดา วนดุรงค์วรรณ	อนุกรรมการและเลขานุการ
19. คุณมะลิวัลย์ ศรีอนุตราชัย	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20. คุณยุพารัตน์ ติณสิริสุข	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

4. คณะกรรมการฝ่ายบัญชีและการเงิน

1. นายวีระ จันทะแจ้ง	ประธานอนุกรรมการ
2. นายพีรพล ตริยะเกشم	อนุกรรมการ
3. นางสุรัสวดี หุ่นพยนต์	อนุกรรมการ
4. นางแนงน้อย พัวพัฒนกุล	อนุกรรมการและเลขานุการ
5. นางดวงฤทิ แก้วกระจาย	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

5. คณะกรรมการฝ่ายติดตามและประเมินผล

1. นายแพทย์ประยงค์ เต็มขลา	ประธานอนุกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์เนิดชัย ตันติศิรินทร์	รองประธานอนุกรรมการ

3. นายสมนึก รุ่งเจริญกิจกุล	รองประธานอนุกรรมการ	18. น
4. นายชั้งทอง โภวศิริวิทย์	รองประธานอนุกรรมการ	19. น
5. ทันตแพทย์สมนึก ชาญด้วยกิจ	อนุกรรมการ	20. คุณ
6. นายเมธี จันท์จากรุณณ์	อนุกรรมการ	21. พ
7. นายชัยนาท จิตตะวัฒนะ	อนุกรรมการ	22. น
8. นายรุจน์ ไชยสิทธิ์	อนุกรรมการ	23. พ
9. นายแพทย์ชัยพร ใจนวัฒน์ศิริเวช	อนุกรรมการและเลขานุการ	24. น
10. นางชื่นสุข ฤกษ์งาม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	25. น

6. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

1. นายสุวัฒน์ ทองธนากุล	ประธานอนุกรรมการ	27. น
2. นายสุนทร ท้าข้าย	อนุกรรมการ	28. น
3. นายลิขิต จงสกุล	อนุกรรมการ	29. น
4. คุณยุพา ศักดิ์ศรี สารคุณ	อนุกรรมการ	30. น
5. นายคงชัย ณ นคร	อนุกรรมการ	31. น
6. คุณชุดima บุรณรัชดา	อนุกรรมการ	32. น
7. คุณสุวรรณ์ นุ่มน้อย	อนุกรรมการ	33. น
8. นายสมหมาย ปราจิจัตต์	อนุกรรมการ	34. น
9. นายสมชาย มีเสน	อนุกรรมการ	35. น
10. นายอนันต์ อัศวนนท์	อนุกรรมการ	36. น
11. นายกฤษแก่น์ จันสุตະ	อนุกรรมการ	37. น
12. นายวิเชียร อินจะนา	อนุกรรมการ	38. น
13. นายจุ้วกุร บุนปาน	อนุกรรมการ	39. น
14. คุณสุวรรณ อัศวนเรืองชัย	อนุกรรมการ	40. น
15. คุณกรรณิกา วิริยะกุล	อนุกรรมการ	41. น
16. คุณเปล่า สีเงิน	อนุกรรมการ	1. น
17. นายทันพงษ์ รัศนานนท์	อนุกรรมการ	7. คณะ

18. นายสนธิญาณ หนูแก้ว	อนุกรรมการ
19. นางนิชนันท์ ยอดแสงรัตน์	อนุกรรมการ
20. คุณจิราพร เจริญเดช	อนุกรรมการ
21. นายบันพิต จันทร์สีดา	อนุกรรมการ
22. นายยุทธิยงค์ ลิ้มเลิศวานิช	อนุกรรมการ
23. พันเอกพิรสันต์ รัตนกุลเสรีเริงฤทธิ์	อนุกรรมการ
24. นายสุภาพชาย บุตรจันทร์	อนุกรรมการ
25. นายณรงค์ รุ่งวัฒนา	อนุกรรมการ
26. นายทินรัตน์ สัจจาพิทักษ์	อนุกรรมการ
27. นายบุญกลม คงปั้งสถาณ	อนุกรรมการ
28. นายนันต์ ภัยหลีกเลี้ยง	อนุกรรมการ
29. นายศักดิ์ชัย เจียรพาณิชยะ	อนุกรรมการ
30. นายสำราญ รองเพชร	อนุกรรมการ
31. นายวินูลย์ ศรีสุวรรณอัจฉริยะ	อนุกรรมการ
32. นายศราวุฒิ หัววงศ์สมุทร	อนุกรรมการ
33. นายดนัย เอกมหาสวัสดิ์	อนุกรรมการ
34. นายคำนุน สิทธิสมาน	อนุกรรมการ
35. นายไพบูลย์ มังกรไชยา	อนุกรรมการ
36. นายพิรุณ ฉัตรวนิชกุล	อนุกรรมการ
37. นายไกรวุฒิ ศรีนุพงษ์	อนุกรรมการ
38. นายวิทูรย์ พึงประเสริฐ	อนุกรรมการ
39. นายอดิศักดิ์ ลิมป์รุ่งอนกิจ	อนุกรรมการ
40. นายอาทัย ณ ถลาง	อนุกรรมการ
41. นายปฏิวัติ ลันดินเน่ดล	อนุกรรมการและเลขานุการ

7. คณะกรรมการฝ่ายประสานงานโครงการ 25 ปี ๖ ตุลาคม

1. นายสุชาติ ยิ่มประเสริฐ ประธานอนุกรรมการ

2. นายทองขาว ทวีปรัชช์นุกูล	อนุกรรมการ	8. *
3. นายสินธุสัสดิ์ ยอดบางเตย	อนุกรรมการ	9. *
4. คุณวันทนี ศิริสัมพันธ์	อนุกรรมการ	10. *
5. นายสมศักดิ์ ภาคสิริกุล	อนุกรรมการ	11. *
6. คุณจริยา สวนปาน	อนุกรรมการ	12. *
7. คุณสว่างจิตรา ยลาริชัย	อนุกรรมการ	13. *
8. คุณจูปานีย์ วิริยะกสิก	อนุกรรมการ	14. *
9. นายสวัสดิ์ เศรษฐสิทธิ์	อนุกรรมการ	15. *
10. คุณดวงใจ แทระกุล	อนุกรรมการและเลขานุการ	16. *

8. คณะกรรมการฝ่ายวรรณกรรม

1. นายคำสิงห์ ศรีนออก	ประธานอนุกรรมการ	18.
2. นายอัศศิริ ธรรมโขติ	รองประธานอนุกรรมการ	19.
3. นายวัฒน์ วรรณยางกูร	ที่ปรึกษา	20.
4. นายจตุพล บุญผลัด	อนุกรรมการ	21.
5. นายสัจภุมิ ละออด	อนุกรรมการ	22.
6. นายภิญญา กองทอง	อนุกรรมการ	23.
7. นายธีระชัย ศิริชาญ	อนุกรรมการ	24.
8. นายเกียรติธรรมกุล ใจไทย	อนุกรรมการและเลขานุการ	25.

9. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

1. นายพิเชฐ พัฒโนเขติ	ที่ปรึกษา	1.
2. ศาสตราจารย์บุญทัน ดอกไชสง	ที่ปรึกษา	2.
3. นายสมพงษ์ สรวงวี	ที่ปรึกษา	3.
4. ศาสตราจารย์สมบัติ ธรรมธัญวงศ์	ที่ปรึกษา	4.
5. นายธีรยุทธ บุญมี	ที่ปรึกษา	5.
6. นายประสาร ไตรรัตน์วงศุล	ที่ปรึกษา	6.
7. นายเสกสรรค์ ประเสริฐกุล	ที่ปรึกษา	7.

8. ศาสตราจารย์กฤษ พิมพันจิตต์	ที่ปรึกษา
9. นายสุรินทร์ จิระวิศิษฐ์	ที่ปรึกษา
10. รองศาสตราจารย์อเนก เหลาธรรมทัศน์	ที่ปรึกษา
11. นายแพทย์ประยงค์ เด็มชาลา	ที่ปรึกษา
12. รองศาสตราจารย์สุรชาติ บำรุงสุข	ที่ปรึกษา
13. นายภูมิลัน ใจน์เลิศจรวรยา	ที่ปรึกษา
14. นายอนพน วัฒนกุล	ที่ปรึกษา
15. นายวิรัติ ศักดิ์จิราภพชัย	ที่ปรึกษา
16. นายพิเชียร อำนวยประเสริฐ	ที่ปรึกษา
17. นายวิชิต วัณโน	ประธานอนุกรรมการ
18. นายสมหมาย สุระชัย	รองประธานอนุกรรมการ
19. นายชาติชาย อิสรัมย์	กรรมการ
20. นายสุชาติ ศรียารัณย์	กรรมการ
21. นายวิเชียร คุตตวัส	กรรมการ
22. นายทวีศักดิ์ ปันทอง	กรรมการ
23. นายสมชัย ไทยสงวนวงศ์	กรรมการ
24. นายพีรัช เลิศรุ่งเรืองกิจ	กรรมการ
25. นายกนก จันทร์ใจน์	กรรมการและเลขานุการ

10. คณะกรรมการฝ่ายสถานที่ และอำนวยความสะดวก

1. ปลัดกรุงเทพมหานคร ร.ต.ต.เกรียงศักดิ์ โลหะชาล ประธานอนุกรรมการ	
2. อธิบดีกรมโยธาธิการ	รองประธานอนุกรรมการ
3. นายภูมิธรรม เวชยชัย	อนุกรรมการ
4. นายสมคาด สีบตรະภูล	อนุกรรมการ
5. นายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงศ์	อนุกรรมการ
6. นายมหินทร์ ตันบุญเพิ่ม	อนุกรรมการ
7. นายศิริ หวังบุญเกิด	อนุกรรมการและเลขานุการ

7. นายประเสริฐ ทองนุ่ม

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

11. คณะกรรมการฝ่ายจราจร และรักษาความสงบ

1. ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

ประธานอนุกรรมการ

2. ผู้บังคับการตำรวจนคราจร

รองประธานอนุกรรมการ

3. ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตพะนัง

อนุกรรมการ

4. นายวัชรพันธ์ จันทร์จาร

อนุกรรมการ

5. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข

อนุกรรมการ

6. นายมหินทร์ ตันบุญเพิ่ม

อนุกรรมการ

7. นายศิริ หวังบุญเกิด

อนุกรรมการและเลขานุการ

12. คณะกรรมการฝ่ายประสานและส่งเสริมกิจกรรมส่วนภูมิภาค

1. นายชัยวัฒน์ สุริวิชัย

ประธานอนุกรรมการ

2. นางกนิษฐ์ ใจติรสศรีณี

อนุกรรมการ (ภาคกลาง)

3. นายสหัส ออมรัตนานนท์

อนุกรรมการ (ภาคกลาง)

4. นายสมภพ บุนนาค

อนุกรรมการ (ภาคอีสาน)

5. นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์

อนุกรรมการ (ภาคอีสาน)

6. นายประยุทธ ชุมนานาเสียง

อนุกรรมการ (ภาคอีสาน)

7. นายวิทิต จันดาววงศ์

อนุกรรมการ (ภาคอีสาน)

8. นายสถาพร ศรีสัจจัง

อนุกรรมการ (ภาคใต้)

9. นายเปลื้อง คงแก้ว

อนุกรรมการ (ภาคใต้)

10. นางปรารณา หาญเมธี

อนุกรรมการ (ภาคเหนือ)

11. นายประนอม เจิมชัยภูมิ

อนุกรรมการ (ภาคเหนือ)

12. นายทวี เรืองประชญ์

อนุกรรมการ (ภาคเหนือ)

13. นายสิงห์ชัย ธรรมพิงค์

อนุกรรมการ (ภาคเหนือ)

14. นายพิชิต บุราพาล

อนุกรรมการ (ภาคตะวันออก)

15. นายสมชาย เลขะวิวัฒน์

อนุกรรมการ (ภาคตะวันออก)

16. แพทย์หญิงวรุณี ภูริสัมบรณ

อนุกรรมการ (ภาคตะวันออก)

17. นายกุลชีพ วรพงษ์

อนุกรรมการและเลขานุการ

13. คณะกรรมการฝ่ายจัดหาทุน

1. ดร.สติธย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	ประธานอนุกรรมการ
2. นายพินิจ จาจุสมบติ	ที่ปรึกษา
3. นายชัยวัฒน์ พสกนภกดี	รองอนุกรรมการ
4. นายบุญยงค์ มหาวิเศษศิลป์	รองอนุกรรมการ
5. นายประจวบ พยัคฆ์พันธุ์	กรรมการ
6. นายประสาร สินสวัสดิ์	กรรมการ
7. นายสเด็ยร์ เศรษฐาพร	กรรมการ
8. นายสมบูรณ์ สิมะแสงยากรณ์	กรรมการ
9. นายปรีชา เพชรตีน	กรรมการ
10. นางพุนทรัพย์ ตริยะเกشم	กรรมการ
11. นายวิรัติ ศักดิ์จิราพงศ์	กรรมการและเลขานุการ

ขอขอบคุณ

ผู้ให้การสนับสนุนในการจัดสร้างอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย

รัฐบาลภายใต้การนำของ

ฯพณฯ สัญญา ธรรมศักดิ์ อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัน อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ อา拿ันท์ บันยะรชุน อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ ชวน หลีกภัย อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ พล.อ. ขาวลิต ยงใจยุทธ อธิบดีกรมการจัดหางาน
ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- ทบวงมหาวิทยาลัย
- กรุงเทพมหานคร (ดร.พิจิตต์ รัตติกุล)
- สำนักงานสลาากกินแบ่งรัฐบาล
- บริษัท บูรชีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
- คณะกรรมการดำเนินงาน 25 ปี 14 ตุลา
- คนเดือนตุลา ทุกท่าน
- มูลนิธิ 14 ตุลา
- องค์กรภาคประชาชน ที่มีส่วนร่วมผลักดัน และผู้สนับสนุนทุกท่านที่มิได้กล่าวนาม ณ ที่นี้

ผู้ให้การสนับสนุนในการจัดงานเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย ระหว่างวัน

ที่ 6- 14 ตุลาคม 2544

- ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี
- ฯพณฯ อา拿ันท์ บันยะรชุน
- ฯพณฯ พล.อ. ขาวลิต ยงใจยุทธ
- รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เดือนตุลา
- ญาติวีรชน

* อนุ

14

คณะกรรมการผู้เชื่อมต่อ
รายงาน เอกสารที่ใช้
ที่มา : บริษัท 1

- อดีตผู้นำนิสิต นักศึกษา เดือนตุลา
- ผู้นำนิสิตนักศึกษาทุกสถาบัน
- มูลนิธิ 14 ตุลาคม
- ทบวงมหาวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- กรุงเทพมหานคร
- กรมโยธาธิการ
- การไฟฟ้านครหลวง
- การประปานครหลวง
- การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
- การรถไฟแห่งประเทศไทย
- องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
- ราชชัตุณมัยสมาคม
- องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
- กรมประชาสัมพันธ์
- องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
- กรมสามัญศึกษา
- สมาคมครรภ์วิสาหกิจล้มพันธ์
- สำนักงบประมาณ
- สำนักงานสลาภกินแบ่งรัฐบาล
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- บริษัท บ้านไร่กาแฟ จำกัด
- สื่อมวลชนทุกแขนง และนิตยสาร “สารคดี” ที่อื้อเพื่อพาณิชย์
- ตลอดจนผู้สนับสนุนทุกท่านที่มิได้กล่าวนาม ณ ที่นี่

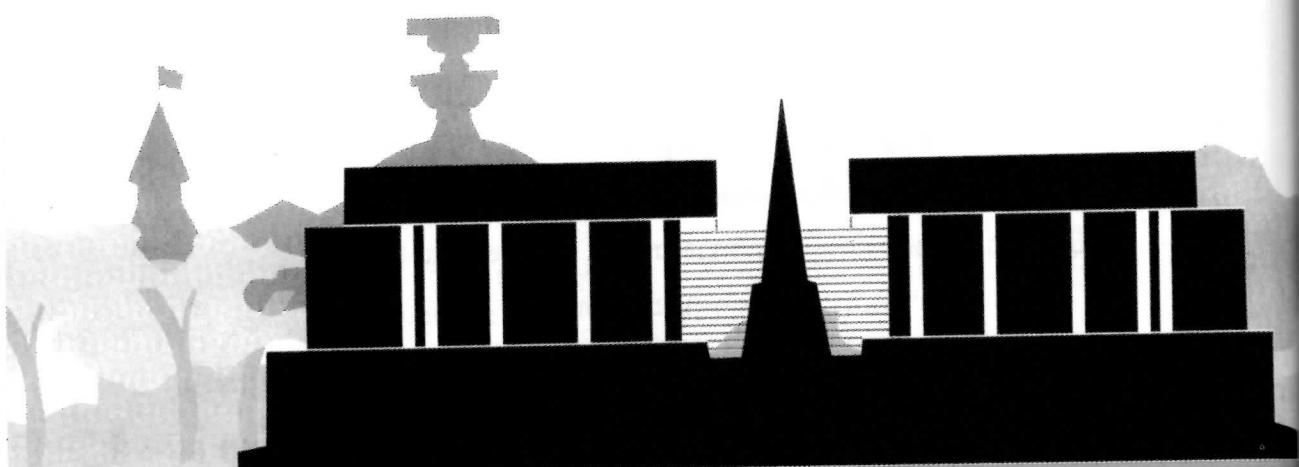
*อนึ่ง ล่าสุด ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดเงินอุดหนุนพิเศษอีก 9,115,800 บาท มอบให้มูลนิธิ

14 ตุลา เพื่อใช้ดำเนินการตกแต่งภายในอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย 14 ตุลา

คณะสถาณียกร : พีรพล ติยะเกشم ประยูร อัครบัว สมพงษ์ สารกี ผศ. ดร.อัจดา ถาวรสเรชร์ น.พ.ประยงค์ เต็มขวाल บรรยาย ยศินทร์ มนามน เลิศวงศ์รัฐ สถาพร ลัมมณี ปฏิญันธ์ สันติเมธนีดล พลีธรรม ติยะเกشم ศิลปกรรม : ชัชวาลย์ ชาติสุทธิพงษ์ชัย พิชัย ฝันเย้อง
เบอร์ที่ : บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด โทร. 0-2996-7392-4

อนุสิริมีเสวนา

14 ตุลา

ตุลาคม

เข้าดันนำตาเข้าดเลือดให้เหือดแห้ง
โลกต้องการคนแกร่งและคนกล้า
ร่วมต่อสู้-ร่วมสร้างทางประชา
นี้คือ เจตนา - "ตุลาคม"

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
26 กันยายน 2544